

له بلاو کراوه کانی مائپه ری به هه شت

گولبریک

له فهتواکانی زانای پایه بهرز

الشیخ محمد بن صالح العثیمین

(رحمه الله)

کۆکردنه وهو وهرگیرانی

ماموستا

صلاح الدین عبدالکریم

مائپه ری به هه شت

ba8.org

مائپه ریکی ئیسلامی زانستی پهروه دهی یه و له پیناو بلاو کړدنه وهی نه و ئیسلامیه که سه له فی
صالح - پیغه مبه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاو دلانی (رضي الله عنهم) له سه ری بوون -
وه سه ر به هیج گروپ و لایه نیکی حیزبی نه.

مائپەرى بەھەشت

ئەو كىتەب و بابەت و لىكۆئىنەۋە شەرىئەتتە ۋە دەھكەتتە ۋە دەھنە ھۇي:

۱. شارەزاكردى موسولمانان و پەرۋەردە كوردنيان لەسەر رىگا راستەكەي ئىسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبىي بەگەرەنەۋە ۋە پەرەۋە رەسەنەكەي ئىسلام، كە برىتىيە لە قورئان و سوننەت، بە تېگەشتىنى پېشىن و پېشەۋايانى ئوممەت.

۲. پاك كوردنەۋەي بېروباۋەر و رەۋشتى موسولمانان، لە دياردەكانى شيرك و كوفر و تاوان.

۳. پالاۋتن و تەصفىيە كوردنى ئاينى ئىسلام لە بىدعە و بۆچۈنە داھىنراۋەكان.

۴. ۋەربا كوردنەۋەي موسولمانان لە شوپنەۋارى خراپى رېۋايەتە لاۋاز و ھەلبەستراۋەكان.

۵. پتەۋ كوردنى براپەتتىيە كى راستەقىنە لەسەر بناغە فراۋانە جىگىرەكەي ئىسلام و نەھىشتىن و كەمكردنەۋەي دەمارگىرى مەزھەبى و حىزبى.

ئامانجىمان:

ئاشنا كوردنى كۆمەلگايە لە ئىسلامى رەسەن و دروست كوردنى تاك و كۆيەتتى بۆ تېگەشتىن لە سەرچاۋەكانى كە برىتىن لە قورئانى پېرۋز و سوننەتتى صەحيح و ئاشكرى كوردنى ئەۋ شتانەي كە نامۇن بە ئىسلام و خراۋنەتە نېۋىيەۋە بە چەندىن دەستەۋازەي دەنگ و رەنگ و نوسراۋى لە ۋارەكانى بېروباۋەر و رەۋشت و ئاكار و پەرۋەردە و زانست و پزىشكى و گەشەي كۆمەلەيەتتى.

خودايە داۋات ئى دەكەين دامەزراۋمان بىكەيت ، و تەۋفىقىمان بەدەيت بۆ ھەر كار و گوڭقارنىكى جوان وچاك بەۋ شىۋەيەيى كەخۆت لېي رازىت.

ستافى مائپەرى بەھەشت

ناوه روکی هم کتیبه یه بریتی یه له :

پیشه کی وه رگیر

حوکمی ته به روک کردن به گورو سوراندنه وه به دهوریدا :

حوکمی سویند خواردن به جگه له خوای گه وره :

حوکمی سویند خواردن به جگه له خوای گه وره :

حوکمی سهردانی کردنی گوری پیاو چاکان :

حوکمی قورئان خویندن له سهر گور

حوکمی ته وه سول کردن به پیغه مبه (صلی الله علیه وسلم) :

حوکمی دواکه وتن له کاتی دیاری کراوی کار کردن :

کووونه وه له مائی مردوو به مبه سستی سهر خوشی کردن :

دهف لیدان له زه ماوه ندا :

حوکمی شهروال دریزی بو پیاوان :

تیکه ل کردنی نویژه سوننه ته کان به یه ک نیه ت :

نه خوشی گواستنه وه :

به سته ره وه کانی بیدعه :

حه ج و بازرگانی کردن پیکه وه :

سوجه دی سه هو :

ناداد په روه ری له نیوان مندا ندا :

پروږزايي كردن له كافرين به بونه ي چه ژنه كانيانه وه:

حوكمي كرداره خو كوژي يه كان:

حوكمي خو ته قاننده وه له ناو كافراندا:

حوكمي سه لام كردن له بيدعه چي:

حوكمي سه لام كردن له كافر:

دهست پيكردي ته وقه كردن:

هيشتنه وه ي وینه له مائه وه:

گيړانه وه ي نوكته و قسه ي هه لېبه ستراو:

دهر كردني غوسل به بي دهست نويز هه لگرتن:

سهره نجامي نافره تي باوه رد ار له به هه شتدا

نه گهر پيش شو كردني بمریت:

شيرداني نافره ت به مندالي جگه له خوي به پياله:

ناموژگاري كردني خه لکي به شيوازيکي به رده وام له سهر گور:

سرينه وه ي چاکه کان:

حه ج كردني نافره ت به بي مه حرم:

حه ج كردن له جياتي نه خوش:

سيواک كردن له کاتي به پروژوو بووندا:

کردني هه نديک له پروژو به تال کهره وه کان به نه زاني:

قهزا نه کړدنه وه ي پروژوو بو ماوه ي سي سال:

به رږوون نه بوون به هوې سه فهر کردن به فروکه :
ماوهی خه تم کردنی قورنان :
ناشکرا کردنی به رږوون نه بوون له سه فهدا :
به کارهینانی حه بی راگرتنی خوینی
بی نویژی (حه یز) بو پیویستی :
رږوون شکاندنې ریوار له سه فهدا :
له بهر کردنی جل وبه رگیځ که وینهی تیډا بیت :
فیکه لیډان وچه پله لیډان :
له پی کردنی پانتول بو نافرهتان :
برینی قژی نافرهت تا ناو شانی بوجوانی ،
وبه کارهینانی نامیرهکانی جوانکاری بو میړد :
پاک بوونه وهی نافرهت له بی نویژی (الحیض) وبه رږوون بوونی :
پاک بوونه وهی نافرهتی زه یستان (النفساء) پیښ چلهی :
بینینی خوینی بی نویژی روژیک ونه مانی بو روژی داهاتوو :
حوکمی فروشتنی نه تهی نالتون بو پیاوان :
فروشتنی نالتون به پاره نابیت تا هه موو پارمه که ودرنه گریټ :
حوکمی فروشتنی نه و نالتونهی که رسم و وینهی تیډایه :
دهرچونی نافرهت بو بازار به بی مه حرم :

پيشه کی وهرگير

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ، وَنُسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾. (آل عمران: ١٠٢)

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ (النساء: ١).

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا.. يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (الأحزاب: ٧٠-٧١)

أما بعد : فإن خير الحديث كتاب الله، وأحسن الهدي هدي محمد ﷺ وشر الأمور محدثاتها، وكل محدثة بدعة، وكل بدعة ضلالة، وكل ضلالة في النار .

له پاشاندا: يه كيک له تايبه تمه نديتی يه کانی ثايینی پيروزی نيسلام نه وه يه که هه موو شتيک موسلمانان پيوستيان بيت له ژيانی دين و دونيا ياندا بويان روون کراوه ته وه تييدا، وه خواي گه وره پنيغه مبهري (صلى الله عليه وسلم) نه برده وه بو لای خوی تا هه موو دينه که ی پي ته واو کرد: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: ٣].

واته: ئه مړو من دينه كه م بُو ته واو كردن، وه به خششي خوم ته واو رږاند به سهرتاند، ورازي بووم كه ئيسلام ئاييني ئيوه بښت.

وه پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) ده فهرميټ: (تَرَكْتُكُمْ عَلَى مِثْلِ الْبَيْضَاءِ لِيَلْهَافَ كَنَهَا رَهَا لَا يَبِغُ عَنْهَا بَعْدِي إِلَّا هَالِكٌ)^(۱).

واته: به جيتانم هيشتووه له سهر دين وريگايه كي سپي، كه شهوي وه كو روژي روناكه، بويه هيچ كه سيك لي لانا دات وگومر نايټ مه گهر كه سيكي به هيلاك چوو. وه ده فهرميټ: (مَا بَقِيَ مِنْ شَيْءٍ يُقَرَّبُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُباعِدُ مِنَ النَّارِ إِلَّا يُبَيِّنُ لَكُمْ)^(۲).

واته: هيچ شتيك نه ماوه كه له به ههشت نزيكتان بكاته وه وله ناگري دوژه خ دورتان بكاته وه ئيلا پيتان و تراوه و بوتان روون كراوه ته وه.

وه ابوذر (خوای لي رازي بيټ) ده فهرميټ: (وما طائرٌ يُقَلِّبُ جَنَاحَيْهِ فِي الْهَوَاءِ إِلَّا وَهُوَ يَذْكُرُ لَنَا مِنْهُ عِلْمًا)^(۳). واته: هيچ بالنده يه كه له ئاسماندا باله كاني ئه م ديوو ئه و ديو نه كرووه ئيلا پيغمبري خوا (صلى الله عليه وسلم) زانباري يه كي تيدا بو مان باس كرووه.

وه سه لمانی فارسی (خوای لي رازي بيټ) كاتيک كه جوله كه يه ك پرسباري لي ده كات و ده ليټ: ئيوه ده لين پيغمبره كه مان (صلى الله عليه وسلم) هه موو شتيكي فير كرووين ته نانه ت شيوازي چوونه سهر ئاويش؟ ئه ویش له وه لامدا ده فهرميټ:

^۱ - (رواه ابن ماجه، وصححه الشيخ الألباني في: ظلال الجنة، رقم: ۴۹).

^۲ - (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۴ / ۴۱۶).

^۳ - نفس المصدر.

(أَجَلَ لَقَدْ تَحَنَّنَا أَنْ نَسْتَقْبَلَ الْقَبْلَةَ لِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِالْيَمِينِ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِأَقْلٍ مِنْ ثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِرَجِيعٍ أَوْ بِعَظْمٍ)^(۱).

واته: بهلئ، قهدهغه ی نه وهی لی کردوین که روو له قبيله بکهین له کاتی سهرئاودا، یاخود به دهستی راست خوْمان پاک بکهینه وه، یاخود به که متر له سی بهرد خوْمان پاک بکهینه وه، یاخود به پاشه روْی ئاژهل وئیسقان خوْمان پاک بکهینه وه.

که واته: له م ئایهت و فهرموودانه وه بوْمان دهرکهوت که هه موو شتیک له ئایینی پیروزی ئیسلامدا به جوانی روون کراو ته وه، وه ئه گهر ههرکه سیك له ههر شتیکی دینه که یدا ئالوْزی و نادیا ری یه کی هه بوو، یاخود گرفت و کیشه یه کی هه بوو، یاخود توشی گومان و دوودلی یه که بوو ئه و اخوا ی گهره پښمونی کردوین که بگه پښنه وه بولای زانایان، چونکه ئه وان میراتگری پیغه مبه رانن، وه پیغه مبه رانیش دینارو دره میان به جئ نه هیشتو وه، به لکو زانست وزانیاری یان به جئ هیشتو وه.

وه تا کو زانایان له ناو خه لکیدا بمینن ئه و ا خه لکی هیچ کیشو و گرفت یکیان نابیت له دینه که یاندا ئه گهر بگه پښنه وه بولای زانایان، به لام گرفت و کیشه ئه و کاته دهست پی دهکات و سهر هه ل ده دات که زانایان له ناو خه لکیدا نه مینن و کوچی دواپی بکهن، یاخود خه لکی نه گه پښنه وه بولایان له کیشو و گومان و پرسیاره کانیا ندا، به لکو بگه پښنه وه بولای که سانیکی نه زانی خوْبه زانا که فه توا بوْ خه لکی بدن و خوْیان و خه لکیش گومرا بکهن و له ریگای راستیان دهر بکهن، وله بابته تی گهره ی و ا فه توا ده دن که سهره نجامی ئوممه تی ئیسلامی پیوه په یوه سته، وه به هو ی فه توا کانیا نه وه موسلمانان توشی گیژاوو

کاره ساتی وا ده کهن که نه نجامه که ی سوپاس کراو نابیت، پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) ده فهرمیت:

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ إِنْزَاعًا يَنْزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمٌ اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا)^(۱).

واته: خوی گه وره زانست هه لئاگریټ وناهیلت به وهی که له سینگی خه لکیدا ده ری بکات، به لکو زانست هه لدهگریټ وناهیلت به نه هیشتن وبردنه وهی زانایان، هه تا وی ل دیت زانا نامیت، نه وکاته خه لکی سه رانیکی نه زان ونه فام بو خویان داده نین و پرسپاریان ل ده کهن نه وانیش به بی زانیاری وه لای خه لکی ده دهنه وه وفتوایان بو ده دهن وخواشیان وخه لکیش گومرا ده کهن.

له کاتیډکا که زانایان پیشیننه چاکه کانی نه م ئوممه ته زور خویان ده پاراست وخوایان دوور ده گرت له فته تا دان، تا نه گهر له ناو کومه لیکاندا پرسپار له یه کیکیان بکرایا وه لای نادایه وه ناراسته ی نه وهی ته نیشته ده کرد، نه ویش به هه مان شیوه تا پرسپاره که ده گه رایه وه بو یه که م که س.

وه کاتیډکا خه لکی شام چل پرسپاریان ل گیر ده بیت و وه لای نازانن به یه کیډکا ده نیرن بو مه دینه بو لای ئیمامی مالیک، نه ویش له چل پرسپاره که ته نها وه لای چواری ده داته وه وبو سی وشه شه که ی تری ده لیت نازانم، کابرایش که له شامه وه هاتووه ده لیت: ئیستا که من چومه وه چی به خه لکی شام بلیم نه وان چاوه پوانی

وه لآمن؟! ئيمامى ماليكىش زور به خو به كه م زانينه وه ده فهرميټ: پييان بلّى ووتى:
نازانم .

چونكه ئيمامى ماليك ده يزانى كه (مَنْ الْعِلْمُ أَنْ يَقُولَ لِمَا لَا يَعْلَمُ اللَّهُ أَعْلَمُ)^(۱). واته: نه ویش
هر له زانباریه كه مړوف شتيكى نه زانى وه لآم نه داته وه و بلّيت: خوى گه وړه باشت
ده زانيت.

له گه لّ نه وهى كه ئيمامى ماليك وپيشه وایانى ترى پيشينه چا كه كان زانا بوونه و
كوشش كړ بوونه نه گهر فهتوايان بدايو هه ليشيان بكرديه تاوانبار نابوون و نه جر
پاداشتيكيان هه بووه له سهر كوشش كړدنه كيان، به لآم به هووى له خواترسان
وخوپاريزى يانه وه، خويان گرتوته وه له و شتانهى كه نه يان زانيووه، به لآم له ناو خه لكانى
نهم سهرده مه هه يه هيچ زانستيكي شهرعى واى نه خویندووه كه به هوويه شاره زايى-
يه كى باش پهيدا بكات له دين تا بتوانيت فهتوا بدات به لآم جوړه ها فهتوا ددهات
وسنورى خوى گه وړه ده به زانيت و هيچ كات لى نابيستيت بو ته نها جاريكىش بيت كه
پرسياريكى ناراسته كرا بلّيت نازانم، به لكو تو چ جوړه پرسياريك ده كه يت نه وه لآم
ده داته وه، وه جوړه ها شتيان حه لال كړدووه به هووى نه زانى وه واو ناره زووه كانى
خويان خه لكى، تا خه لكى پييان نه لّيت توندو تيژ ولييان رازى بن، به لآم له بيريان
كړدووه ياخود له بيري خويان بردوته وه كه:

(مَنْ التَّمَسَّ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَرْضَى عَنْهُ النَّاسُ، وَمَنْ التَّمَسَّ رِضَا النَّاسِ
بِسَخَطِ اللَّهِ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَسَخَطَ عَلَيْهِ النَّاسُ)^(۲).

۶- (متفق عليه عن عبد الله بن مسعود (رضي الله عنه)، وانظر: مشكاة المصابيح رقم: ۲۷۲).

واته: هه ركه سيك خواي گه وړه له خوي رازي بكات به تورپه بووني خه لكی ئه وا خواي گه وړه يش لي رازي ده بيت وخه لكيشي لي رازي ده كات، وه هه ركه سيك خه لكی رازي بكات به تورپه بووني خواي گه وړه ئه وا خواي گه وړه يشي لي تورپه ده بيت وخه لكيشي لي تورپه ده كات.

هه وړه ها ره زامه ندي خه لكی مه به سيكه هه رگيز به ده ست نايات، چونكه تا كومه ليك له خوت رازي ده كه يت كومه ليكي تريت لي دهره نجيت، وه كو ئيمامي شافيعي (ره حمه تي خواي لي بيت) ده فهرمييت: (رَضِيَ النَّاسُ غَايَةً لَا تُدْرِكُ)، به لام رازي كردني خواي گه وړه ئاسانه ومروفت ده توانيت ئه و ريگايانه بگريته بهر كه به هويه وه ره زامه ندي خواي گه وړه به ده ست ديت، هه رچه نده ئه گهر كه سيك ئه و ريگايانه بگريته بهر وبه جواني ده ست بگريت به دينه كه يه وه وپه يوه ست بيت به قورئان وسوننه ته وه به تيگه يشتنی پيشينه چا كه كان ئه وا تومت بار ده كريت به وه ي كه توند وتيزه ودين ئاسانه وپيويست به توندو تيژي ناكات!! ئه مه وشه يه كي حقه به لام مه به ست پي ي به تاله، مه به ست پي ي ئه وه يه كه خه لكی حه زيان له چي بوو وه چي موديل وداب ونه ريتيكي روژه لاتي وروژئاويي هاته ناو موسلمانانه وه هه لال بكريت به ناوي دين ئاساني يه وه، ئه وه تا جوړه ها شت هه لال كراوه له بهر ره زامه ندي خه لكی تا كار گه يشتوتته ئه وه ي كه ته وقه كردني ژن وپياوي بيگانه پيكه وه، وشو كردني ئافره تي موسلمان به گا ورو جوله كه، وده رخستني سهر وقژ و ملي ئافره تان بو پياوي بيگانه، وپيش نويزي كردن ووتار خويندني هه يني له لايه ن ئافره تانه وه بو پياوان، و..... فهتواي هه لال بوونيان بو

دراوه وخه لکانیکیش هه ن که جی به جی یان ده که ن. وه بۆ دورکه وتنه وهی موسلمانان له م سهره نه زان ونه فامانه و گه رانه وه یان بۆ لای زانایانی خواویست وباوه پ پی کراو به زانست وخوپاریزی یان، وه وه کو جی به جی کردنیک بۆ فه رمانی خوی گه وره که ده فه رمیت: ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ [النحل: ۴۳].

هه ستام به کۆکردنه وهی ئه م فهتوایانهی زانای خواویست وپایه بهرز شیخ (محمد بن صالح العثيمين) (ره حمه تی خوی لای بیت) که تی کرای زانایانی ئه م سهرده مه شایه تی یان داوه بۆ زانیاری وزانستی سودبه خش وخوپاریزی وبانگه وازکردنی بۆ دینی خوی گه وره، که هه ر له ته مه نی مندالی یه وه تاوه کو کۆچی دواپی کردوه له ناو زانایاندا ژیاپی به سهر بردوه .

وه ئیشی من له م په رتوکه دا بریتی بووه له: کۆکردنه وهی فهتواکان له چه ند په رتوکیک که له په راویز وکوتایی په رتوکه که دا ئاماژه یان بۆ کراوه، هه روه ها دانانی ناو نیشان بۆ هه ندیک له فهتواکان که ناو نیشان یان بۆ دانانرا بوو، وه ته خریج کردنی ئه و فه رموودانهی که ته خریج نه کرا بوون، له گه ل وه رگپراپی فهتواکان، داواکارم له خوی گه وره که به هوی ئه م فهتوا شه رعی یانه وه سود به موسلمانان بگه یه نیّت، وه ئه م کاره و سهرجه م کاره کانی ترمان ته نها له بهر ره زامه ندی خوی گه وره بیت، وه بیکا ته تویشوی قیامه تمان،

آمین وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.

وه رگپړ

دووشه ممه به روارپی ۲۷ ی رجب ۱۴۲۷ ک

بهرامبه ر ۱۳۸۱/۸/۲۰ ز

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين ومن
تبعهم بإحسان الى يوم الدين، وبعد:

حوكمی ته به پروك كردن به گورپو سوراندنه وه به دهوريدا:

پ ۱ حوكمی ته به پروك كردن به گورپو سوراندنه وه به دهوريدا چي به بهمه به سستی جی
به جی كردنی پيويستی به كان، يا خود خو نزيك كردنه وه ليتيان؟

و تہ بہ پوک کردن بہ گۆږ حہرامہ و جوړيکک له ھاوبہش بریاردان بۆ خوی گہورہ، چونکہ جیگیر کردنی کاریگہری شتیکی تیدایہ کہ خوی گہورہ ہیچ بہ لگہیہ کی له سہر نہ ناردوټہ خوارہوہ، ھہروہا ئہم تہ بہ پوک کردنہ له کارو پیشہی پیشینہ چاکہکان نہ بووہ، کہ له م پووہوہ دہبیټہ بیدعیش، وہ ئہ گہر ئہو کہ سہی باوہری وا بیټ کہ مردووی ناو گۆږ کاریگہری ھہیہ، یاخود توانای ھہیہ له سہر لابردنی زیان، یاخود ھینانی سود ئہمہ ھاوبہش دانانی گہورہیہ ئہ گہر بۆ ھینانی سود یاخود لابردنی زیان لی بیارپیټہوہ.

ھہروہا ئہ گہر پەرستنی بۆ مردووی ناو گۆږہ کہ ئہ نجام دا وہ کو رکوع و کرنوش وئاژل سہر برین بۆ خو نزیك کردنہوہ لی و بہ گہورہ زانینی ئہمیش بہ ھمان شیوہ ھاوبہش دانانی گہورہیہ، خوی گہورہ دہفہ رمیت: (وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) [المؤمنون: ۱۱۷].

واتہ: ھہرکہ سیک له گہل خوی گہورہ دا له خواہیہ کی تر بیارپیټہوہ ئہوا ہیچ بہ لگہیہ کی نیہ له و کارہیدا (یاخود ئیشہ کہی ئہو نابیټہ بہ لگہ بۆ ہیچ کہ سیکی تر)، وہ حساب ولیپر سینہوہی تہنہا له لای خوی گہورہیہ و خوی گہورہ لی دہپر سیټہوہ، وہ خوی گہورہ کافران سہر فراز و سہرکہ و توو ناکات.

وہ دہفہ رمیت: ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ [الکہف: ۱۱۰]

واتہ: ھہرکہ سیک بہ ئومیدی گہیشتنہ بہ خوی گہورہ بہ پروویہ کی سپیہوہ، ئہوا با کردہوہی چاک ئہ نجام بدات (واتہ: کردہوہکانی له سہر سوننہت بیټ و بیدعہ نہ کات)،

وه هيچ كه سيك نه كات به هاوبه ش بؤ خواى گه وړه له پهرستندا (واته: نيه تى پاك بيت
له كرده وه كانيدا و تنها مه به ستي په زامه ندى خواى گه وړه بيت و بؤ رپا بازى نه بيت).

وه هاوبه ش برپارده رى گه وړه كافره و به نه مرى وه هميشه يى له ناگرى دوزخه خدا
ده مينځته وه وبه هه شى لى حه رame، وه كو خواى گه وړه ده فهرميټ: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ [المائدة: ۷۲].

واته: هه ركه سيك هاوبه ش بؤ خواى گه وړه برپار بدات نه وا خواى گه وړه به هه شتى
له سهر حه رame و قه دهغه ده كات، وه شوينى نه و ناگرى دوزخه، وه سته مكاران)
هاوبه ش برپارده ران) هيچ پشتيوان ويارمه تى دهرى كيان نيه كه له ناگرى دوزخه
پزگار يان بكات^(۱).

حوكمى سويند خواردن به جگه له خواى گه وړه:

پ ۲ حوكمى سويند خواردن چي به به جگه له خواى گه وړه؟ وه كو كه سيك كه بلځيت: به
پيغه مبه ر، به ژيان ت، به شه رهم، به م رزقه، وهاوشيوه ي نه مانه، وه كاتي ك به ره لستى لى
بكه ين له وه لامدا ده لځيت: نه مه شتيكه زور به ئاسانى وهرمان گرتووه و له سهرى
راهاتوين.

۸- (فتاوى وأذكار لإتحاف الأخيار، ص ۹-۱۰).

و نه گهر سویند خوړه که باوهړی وا بیټ که سویند پی خوراوه که له پله و پایه دا وه کو
خوای گه وره یه، نه وا هاوبه ش بریاردانی گه وره یه و پی د بیټ به هاوبه ش بریاردی
گه وره، وه نه گهر باوهړی وانه بیټ و به گه وره زانینی سویند پی خوراوه که له دلیدا وای لی
کرد بیټ که سویندی پی بخوات به بی نه وهی باوهړی وا بیټ که له پله و پایه دا وه کو
خوای گه وره یه نه مایان هاوبه ش بریاردانی بچوکه و پی د بیټ به هاوبه ش بریاردی
بچوک، چونکه پیغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم) ده فهرمیټ: ﴿مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ
أَشْرَكَ﴾^(۱).

واته: هه رکه سیك سویند بخوات به جگه له خوای گه وره نه وا به جه خت له سهر کراوی-
یه وه کوفری کردوه، یاخود هاوبه شی بو خوای گه وره بریارد او.

وه پیو یسته به ره لستی بکریټ له هه ر که سیك که ته به پوک ده کات به گور، یاخود
سویند ده خوات به جگه له خوای گه وره، وه د بیټ بویان پوون بکریټه وه که نه م
کارانه ی له سزای خوای گه وره رزگاری ناکه ن.

وه که ده لیت: نه مه شتی که زور به ئاسانی وهرمان گرتووه وله سهری راهاتوین، نه م
گومانه گومانی نه و هاوبه ش بریارد دهرانه یه که پیغه مبه رانیان به درو ده خسته وه و ده یان
ووت:

^۱ - (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في إرواء الغلیل، رقم: ۲۵۶۱).

﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ﴾ [الزخرف: ٢٣] . واته: ئيمه باوك و باپيرانى خو مان له سهر جوړه په رستنك بينيوه، وه ئيمه شوينى شوينه وارى نه وان ده كه وين، پيغه مبه ريش (صلى الله عليه وسلم) پييانى فهرموو:

﴿قَالَ أَوْلُوْ جُنَّتْكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ [الزخرف: ٢٤] .

واته: ثايا نهو دينه ي كه من بو تانم هيناوه له لايه ن خواى گه وره وه هيدايت دهرترو پي نومنى كه ر تر نى يه له وهى كه له باوك و باپيران تانه وه بو تان به جى ماوه؟ نه وانيش له وه لامدا وتيان: نه وهى كه تو هيناوته و توى پى نيردراوى ئيمه پى كافرو بى باوه رپن وبهره لستى ده كه ين. خواى گه وره ريش ده فهرمي ت:

﴿فَاتَّقِمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ [الزخرف: ٢٥] . واته: ئيمه توله ي به دروخستنه وهى پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) وشوين نه كه وتنى ولاسا يى كردنه وهى كو يرانه ي باوك و باپيران تانمان لى سهندن، دهى ته ماشا بكه و بزانه سهره نجامى به دروخه روه وانى پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) چو ن بوو. وه حه لال نى يه بو هيچ كه سيك به لگه بو به تاله كه ي به يني ته وه به وهى كه باوك و باپيرانى له سهرى ديوه وله وان وه بوى ماوه ته وه، يا خود داب ونه ريتى نهو وايه، وهاوشيوه ي نه مانه، وه نه گهر نه م شتانه بكات به به لگه نهوا به لگه كانى لاي خواى گه وره پوچه ل و بى بنه مايه وهيچ سودى پى ناگه يه ني ت، وه نهو كه سانه ي كه توشى نه م شته بوونه پيوسته توبه بكه ن وبگه رپنه وه بو لاي خواى گه وره وشوينى حه ق بكه ون له ههر كوئيه كه بوو، وه له ههر كه سيكه وه بوو، وه له ههر كاتي كدا بوو، وه داب و نه ريتى نه ته وه وگه له كه يان يا خود

لومه ی که سه نه زانه کانیان وایان لی نه کات که حق وهر نه گرن، چونکه مروقی باوه پرداری راسته قینه نه وه یه که لومه ی لومه که ران و به ربه سته کان نایکه پرینیتته وه له دینی خوا. خوی گه وره هه موو لایه ک سهرکه وتوو بکات بو هه موو شتیک که ره زامه ندی خوی تیدا بیت، وه بمانپاریتت له هه موو شتیک که تورهبوون وسزای خوی تیدا بیت^(۱).

حوکمی سویند خواردن به جگه له خوی گه وره:

پ ۳ حوکمی سویند خواردن چی یه به جگه له خوی گه وره؟ له گهل نه وه ی که لیوه ی گتپردراوه ته وه که پیغه مبر ﷺ فه رموویه تی: (أفْلَحَ وأُیْبَهُ إِنْ صَدَقَ)^(۲). واته: سویند بیت به باوکی سهر فراز بوو نه گه راست بکات.

و سویند خواردن به جگه له خوی گه وره، وه کو که سیك بلیت: به ژیانته، یاخود به ژیانم، یاخود سویند بیت به سهرک، یاخود به گهل، هه موو نه مانه حرامه، به لکو له هاوبه ش برپاردانن، چونکه نه م جوړه به گه وره زانینه دروست نی یه بو جگه له خوی گه وره، وه هه رکه سیك جگه له خوی گه وره به گه وره بزانتت که ته نها بو خوی گه وره بگوئیتت نه وه هاوبه ش برپاردانه.

به لام له بهر نه وه ی سویند خوړ باوه پری وانی یه که گه وره یی سویند پی خوراو وه کو گه وره یی خوی گه وره وایه، نه مه نابیت به هاوبه ش برپاردانی گه وره، به لکو هاوبه ش

۱۰- (فتاوی واذکار لإتحاف الأخیار، ص ۱۰-۱۱).

۱۱- (سنن أبي داود: ۱/۱۰۷، ۳/۲۲۳، قال الشيخ الألباني شاذ بزيادة وأیبه).

برپادانى بچوکه، بویه هر که سيک سویندى خوارد به جگه له خواى گه وره نه واهوبه شى بۆ خواى گهور داناوه هابوبه ش دانانيکى بچوک.

پيغه مبهري ﷺ ده فهرميټ: (لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، مَنْ كَانَ خَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصُمْتُ^(۱)).
واته: سویند به باوک وباپيرانتان مه خوڼ، وه هر که سيک ويستی سویند بخوات نه واهوبه
خواى گه وره سویند بخوات، ياخود بى دهنګ بيټ وسویند نه خوات. وه ده فهرميټ: (مَنْ خَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ^(۲)).

واته: هر که سيک سویند بخوات به جگه له خواى گه وره نه واهوبه شى بۆ خواى گهوره برپارداوه.
يه وه کوفري کردووه، ياخود هابوبه شى بۆ خواى گهوره برپارداوه.

بویه سویند مه خوڼ به جگه له خواى گه وره نه گهر سویند پى خوراوه که هر که سيک بوو،
ته نانه ته گهر پيغه مبهريش بوو ياخود جبريل بوو ياخود له وان پله و پايه ي نرمتر
بوو، له پيغه مبهريان ياخود فريشته كان ياخود له مروقه كان، ياخود له خوار
پيغه مبهريانه وه، سویند مه خوڼ به هيچ کهس و شتيک جگه له خواى گهوره.

به لام فهرموده که ي پيغه مبهري (صلى الله عليه وسلم) که ده فهرميټ: (أَفْلَحَ وَأَيُّهُ إِنْ
صدق).

ده برياره ي نه م وشه يه (واييه) واته: سویند به باوکى، فهرموده ناسان بۆچونيان جياوازه،
هه يانه به ره لستى لى کردووه ووتويه تى به صه حيحى له پيغه مبهريه وه (صلى الله عليه

۱۲- (متفق عليه، وانظر: صحيح الترغيب والترهيب: ۳ / ۲۹۵۱).

۱۳- (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في إرواء الغليل، رقم: ۲۵۶۱).

وسلم) نه هاتووه، به گوږه یی ئه م بڅوڼه هيچ ئالوړی يه که له م بابته دانی یه، چونکه تو کاتيک باسی شتيک ده که یت و وه لامي دده دیته وه ده بیټ ئه و شته بوونی هه بیټ، وه نه گهر بوونی نه بوو ئه و ا به رگری پی ناکریت وئاوړی لی نادریته وه.

وه نه گهر بلین ئه م وشه یه (واییه) جیگیره، ئه و ا وه لاما که ی به م شیوه یه یه:

ئهم وشه یه ئالوړو نادیاره (مشکل) ه، وسویند خواردن به جگه له خوی گه وړه ئاشکرایه (محکم)، واته: (محکم) و (متشابه) مان هه یه، وه ریگای زانا دامه زراوه کان له زانیاریدا وایه که واز له (متشابه) بهین و (محکم) وه ربگرن وکاری پی بکه ن، خوی گه وړه ده فهرمیټ: ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾ [آل عمران: ٧].

واته: خوی گه وړه ئه و خوی یه که ئه و قورئانه ی دابه زاندوټه سهرت ئه ی محمد (صلی الله علیه وسلم) له قورئاندا هندی که له نایه ته کانی (محکم) ن، واته: (یه که رافه کردنیان هه یه، وه مانا که یان دیاره و ئاشکرایه، وه بواری گوړینی مانا و لادان و شاردنه وه و دوو دلی تیدا نی یه)، که ئه م نایه تانه بنچینه ی قورئان و پشتیان پی ده به ستریت، وئو نایه تانه ی پیچه وانه یان بیټ ده گه پرنیږنه وه بو ئه م نایه تانه، وه هندی که نایه تی تری قورئان (متشابه) ن، واته: (زیاتر له یه که رافه کردنیان هه یه، وه بواری گوړینی مانا و لادان و شاردنه و هیان هه یه)، فه رمانمان پی کراوه به باوه رهیټان به نایه تی (متشابه) و ئیش کردن به نایاتی (محکم) به لام ئه وانه ی لادان له حق له دلیاندا یه شوینی نایه تی متشابه ده که ون، وه گومان بو باوه رداران دروست ده که ن و ده یکه ن به به لکه بو ئه و

بيدعه يه ي که خويان له سهرين که مه به ستیان ئه وه يه خه لکی تووشی فیتنه بکه ن له دینه که یانداو دلّیان تیځ بده ن، وه مه به ستیان راقه کردنی تی به و شیوه يه ي که خويان ده یانه ویّت و بگونجیّت له گه ل رپگه خراپه که یاندا له کاتیځدا هیچ که سیځ له راقه کردنه که ی نازانیّت ته نها خوی گه وره نه بیّت، وه ئه وانه ی که دامه زراون له زانستدا ده لّین باوه رپمان پی ی هه یه هه مووی له لایه نی په روه ردگارمانه وه يه .

وه که ده لّین (متشابه) ه، مانای وایه ئه گه ریځی زوری هه یه، له وانه يه ئه مه پیش قه ده غه کردنی بیّت، وه له وانه يه تاییه ت بیّت به پیغه مبه ره وه (صلی الله علیه وسلم) له بهر دووری هاوبه ش برپاردان له حقه ی ئه ودا، وه له وانه يه ئه مه له و شتانه بیّت که به سهر زماندا هاتبیّت به بی مه به ست، وه له بهر ئه وه ی ئه م ئه گه رانه هه موو هن له سهر ئه م وشه يه (وایه) ئه گه ر صحیح بیّت له پیغه مبه ره وه (صلی الله علیه وسلم) ئه و پیویسته له سهرمان (محکم) ه که وه ربگرین وکاری پی بکه ين که بریتی يه له قه ده غه کردنی سویند خواردن به جگه له خوی گه وره . به لام له وانه يه هه ندیک له خه لکی بلّین: سویند خواردن به جگه له خوی گه وره دیته سهر زمانی و قورسه له سهری که وازی لی بیّنیت، وه لامی ئه مه چی يه ؟

ده لّین: ئه مه ناکریتته به لگه به لکو کوششی نه فسی خوّت بکه له سهر واز هیّنان و ده رچون لی .

وه له یادمه جاریکیان به ره له ستیم له پیاویځ کرد که بلّیت: به پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)، ئه ویش ده رباره ی شتیځ قسه ی له گه لّمدا ده کرد ووتی: به پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ناگه رپمه وه سهری.

ئهم ووتنه ی له سهر ئه و بنچینه یه بوو که دووپاتی بکاته وه که ناگه پږته وه سهر سویند خواردن به پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم)، به لام هاته سهر زمانی، ده لاین هه ول بده ئه وه نده ی له توانا تدا هه یه ئهم ووشه یه له سهر زمانت بسپر ره وه، چونکه هاوبه ش بریار دانه، وه هاوبه ش بریار دانی ش ترسناکی یه که ی نۆر گه وره یه هه رچه نده ئه گهر بچوکیش بیټ، تا شیخ الإسلام ابن تیمیة (رحمه تی خوی لی بیټ) ده فه رمیټ: (هاوبه ش بریار دان خوی گه وره لی خوش نابیت ئه گهر بچوکیش بیټ).

وه ابن مسعود (خوی لی رازی بیټ) ده فه رمیټ: (لَا أَخْلَفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَخْلِفَ بَعْرِهِ صَادِقًا)^(۱). واته: ئه گهر سویند بخۆم به خوی گه وره به درۆ لام خوش تره له وه ی که سویند بخۆم به جگه له خوی گه وره به راستی.

شیخ الإسلام ابن تیمیة (رحمه تی خوی لی بیټ) ده فه رمیټ: (چونکه تاوانی هاوبه ش بریار دان گه وره تره له تاوانی گه وره)^(۲).

حوکمی سهر دانی کردنی گۆری پیاو چاکان:

پ ٤ حوکمی سهر دانی کردنی گۆری پیاو چاکان چی یه به مه به سستی داوا کردنی له ش ساغی لیان؟

و سهر دانی کردنی گۆری خه لکی به گشتی بیټ، یاخود گۆری که سانیک که وا ده زانریټ پیاو چاک بوونه، بۆ ئه وه ی داوای فریا که وتن و یارمه تی و ئاسانکاری باری

١٤- (صححه الشيخ الألباني في: إرواء الغلیل: ٨ / ٢٥٦٢).

١٥- (فتاوی مهمة لعموم الأمة: ص ٦٨-٧١).

ژيانيان لى بکريت، نه مه هاو بهش برپاردانى گه ورهيه وخواه نه کهى له ثانيى نيسلام درده کات، خوى گه وره ده فهرميټ: ﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ [المؤمنون: ۱۱۷].

نهم ثانيه ته پيروزه نه وه ده گه يه نيټ که هر که سيک له گه ل خوى گه وره دا له خوايه کى تر بپارپټه وه، نه وا له م کاره يدا هيچ به لگه يه کى نى يه، به لکو به لگه يه له سه رگيلى ونه فامى وگومپايى، هه روه ها هه رپه شهى تيډايه بو هه موو که سيک که له گه ل خوى گه وره دا له خوايه کى تر بپارپټه وه که ده فهرميټ: ﴿فَأِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ﴾، هه روه ها سودى نه وهى تيډايه که نه وه که سهى که له جگه له خوى گه وره ده پارپټه وه به م پارانه وه يه هه رگيز سه رکه وتوو و سه رفران نابيت، وه سودى نه وه يشى تيډايه که نه وه که سه کافره، چونکه خوى گه وره ده فهرميټ: ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾.

وه پارانه وه له جگه له خوى گه وره گيلى ونه فامى وگومپايى يه، چونکه خوى گه وره ده فهرميټ: ﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ [البقرة: ۱۳۰]. واته: کى هه يه له دين وړيگا وبه رنامه ي ئيبراهيم (صلى الله عليه وسلم) لابتات مه گه ر که سانتيکى خوگيل ونه زان ونه فام کردوو.

وه ده فهرميټ: ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ﴾ [الأحقاف: ۵].

واته: کى گومپاته له وه که سهى که له جگه له خوى گه وره ده پارپټه وه له که سانتيک که تا پوژى قيامت ناتوانن وه لاميان بده نه وه، وه نه وان بى ناگان له پارانه وهى نه م خه لکه نه زان وگومپايه له وان.

وه سه رسوړه پنه نه وه په كه هم كه سه نه زانانه بچنه سهر گوري نه و مردووانه ی كه ده زانن نه مانه ته نها لاشه په كي رزيوی بئ گيانن ناتوانن خويان رزگار بكن له و حاله ی كه تييدان چ جای نه وه ی كه جگه له خويان رزگار بكن، نه وانیش داوايان لى ده كه ن كه له سه غله تی وناخوشی رزگاريان بكن، وداوای لبردنی ناخوشی په كانيان لى ده كه ن. نه گهر مروث برونیت ته حالى نه و كه سانه نه و زور سهر سام ده بيت، وه نه گهر نه و كه سانه بگه پنه وه سهر خويان و بیر بكنه وه نه و گيلی ونه زانی خويان بؤ دهرده كه وى، كه نه وان له گومرایی په كي ناشكرادان، داواكارين له خواى گه وړه كه تيكرای موسلمانان چاو پوشنا بكات له دینه كه یدا، وه پښمونیان بكات بؤ حه ق، وه دامه زراويان بكات له سهری.

وه من به و جوړه كه سانه ده ليم: پارانه وه په كي سودبه خش بپارپنه وه كه وا په نا بهرن بؤ خواى گه وړه، چونكه ههر نه و وه لامى ليقه و ماوان ده داته وه كاتيك كه لى ده بپارپنه وه، وه ههر نه و دهر دو به لاو ناخوشیان له سهر لاده بات، وه مولكى هه موو شتيك ههر به ده سستی نه وه، وه ههر نه و كه به پيغه مبه ره كه ی (صلی الله عليه وسلم) ده فهرمیت: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۶]. واته: نه ی محمد (صلی الله عليه وسلم) نه گهر به نده كانی من پرسياری منيان ليت كرد نه و من لييانه وه نزيكم (به زانيارى وبیستن و بينين وتواناو ده سلات و ويست)، وه وه لامى دوعاو پارانه وه ی نه و كه سانه ده ده مه وه كه ليم ده بپارپنه وه (ياخود داوای چىيان كردووه بويان جى به جى ده كات، ياخود له قيامه تدا پاداشتيان ده داته وه، ياخود له دونيادا بايى پارانه وه كه يان به لاو ناخوشیان له سهر

لاده بات)، به لام به و مه رجه ی که نه وانیش وه لامی بانگه وازی من بده نه وه وباوه ږم پی بهینن به لکو ده چنه سهر ږیگی راست.

وه با نه و که سانه خوین تاقی بکه نه وه کاتیک که ږو ده که نه خوی گه وره و به راستی و دلسوزی په نای بو ده بهن، یاخود به پیویستی و ئومیدی وه لامدانه وه، تا بوین دهرکه ویت که هیچ که سیک سودیان پی ناگه یه نیت ته نها خوی گه وره نه بیت.

وه نه گهر بلین: جاری وا هیه نه و که سانه دوعا ده که نه له خاوه نی نه و گورانه ی که وا گومان ده بهن پیاو چاکن، پاشان به قه زاو قه دهری خوی گه وره داواکاری یه کانین بو جی به جی ده بیت، نایا نیمه هه لو یستمان چو ن بیت سه باره ت به م ږووداوه؟

وه لام: هه لو یستی نیمه نه وه یه که نیمه دهرانین و دلنیا ی که نه وه ی بو نه وان ږوی داوه له خاوه نی گوره کانه وه نی یه، وه به هو ی پارانه وه نه وانه وه له گوره کان نی یه، چونکه خوی گه وره ده فهرمیت: ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ﴾ [الأحقاف: ۵].

واته: کی گومرپاته له و که سه ی که له جگه له خوی گه وره ده پارپته وه له که سانیک که تا ږوژی قیامه ت ناتوانن وه لامیان بده نه وه، وه نه وان بی ناگان له پارانه وه نه م خه لکه نه زان وگومرپایانه له وان.

وه خاوه نی نه و گورانه ناتوانن نه سودیان پی بگه یه نن، وه نه زیانیشیان له سهر لاده ن، وه کو خوی گه وره ده فهرمیت: ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ [النحل: ۲۰-۲۱].

واته: نه وانهی که جگه له خوی گه وره خه لکی لیان ده پاریته وه توانای دروست کردنی هیچ شتیکیان نیه، به لکو خویان دروست کراون، وه ئیستا نه وان مردون وزیندوونین، وه خویشیان ههست ناکه ن که خوی گه وره چ کاتیك زیندوویان ده کاته وه.

نهم مردوانه ناتوانن هیچ شتیکیان بو بکه ن به دهقی قورئان و سوننهت و یه کدهنگی زانایانی موسلمانان، به لام نه وهی که بویان جی به جی بووه له کاتی پارانه و هیان له مردووه کان تاقی کردنه وه یه که له خوی گه وره وه نه وانی پی تاقی ده کاته وه، جاری و هیه خوی گه وره به نده کانی تاقی ده کاته وه به وهی که هوکاره کانی تاوان کردنیان بو ئاسان ده کات بو نه وهی تاقی یان بکاته وه، ئایا نابینیت خوی گه وره به چی به نی ئیسرائیلی تاقی کرده وه؟ کاتیك که پاوکردنی ماسی لی حرام کردن له روژی شه ممه دا، وه له و روژه دا ماسی یه کان گه لیک زور ده بوون وله زوریدا سه ر ئاو ده که وتن، به لام له روژانی تری جگه له شه ممه ماسی یان نابینی، نه مان له م تاقی کردنه وه یه دا دهرنه چون و په نایان بو فیل کردنیك برد نه ویش نه وه بوو که له روژی هینی توپیان ده خسته ناو ئاوه که تا روژی شه ممه ماسی زوریان بو بگریت، به لام له شه ممه دا دهریان ناکرد و ده ستیان لی نادا، له روژی یه که شه ممه دا ماسی یه کانیان دهرده کرد، خوی گه وره ویش پی فهرموون: ﴿كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ [الأعراف: ۱۶۶]. واته: ببن به مهی مونی بی پیزی زه لیل له سزای نه و کاره نا هه مواره تاندا.

وه کو خوی گه وره ده فهرمیّت:

﴿وَأَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرْعًا وَيَوْمَ لَا تَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ [الأعراف: ١٦٣].

واته: ئه ی محمد (صلی الله علیه وسلم) پرسیار له جوله کاکان بکه (وهکو یادکردنه وهیان به وهی که به سهر پېشیننه کانیندا پرویدا کاتیک که خوی گه وره کردیانی به مهیمون وبه راز به هو ی یاری کردنیان به دینه که ی وفیل کردنیان)، ده ربار ه ی ئه و دی یه ی که به تهنیش ت روباره که وه بوو (دی ی آیه ی تهنیش ت عقبه) کاتیک سنوری خوی گه وره یان به زاند، به وه ی که له رۆژی شه ممه دا راوی ماسیان ده کرد که قه دهغه کرابوو لیان له و رۆژدا، وه خوی گه وره به وه تا قی کردنه وه که له رۆژی شه ممه دا ماسی یه کان سهر ئاو ده که وتن و دیارو ئاشکراو زور بوون، و به ئاسانی راو ده کران، به لام له رۆژه کانی تر دا که دروست بوو بویان راو بکه ن ماسی یه کان ناهاتن وتوانای راو کردنیان یان نه بوو، خوی گه وره به م شیوه یه تا قی کردنه وه به هو ی خراپه و تاوان و له رپی در چونی خویان تا خوی گه وره بزانی ت تا چ راده یه ک ئارام ده گرن.

هه روه ها ده فهرمی ت: ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا يَبْنِي يَدَيْهَا وَمَا خَلَقَهَا وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ﴾ [البقرة: ٦٥-٦٦].

واته: به دلنای یی یه وه ئیوه به سهرهاتی ئه و که سانه تان زانی که له ئیوه (جوله که کان) سنوری خوی گه وره یان به زاند له رۆژی شه ممه دا که فیلیان کرد (رۆژی ههینی تورپان ده خسته ناو ئاوه که و رۆژی یه که شه ممه ده ریان ده کرد، یا خود رۆژانی شه ممه جوگه یان لی دده تا ماسی زور ده چونه ناوی یه وه، پاشان به ربه ستیان ده کردو له رۆژی یه که شه ممه ده ریان ده کرد).

خوای گه وره یش له سزای ئه م سهرپيچي يه دا کردیانی به مهيمونی بئ ريژ و زهليل، وه ئه و دئيه ی کرد به په ندو عيبره ت بؤ دئيه کانی پيش وپاشی خو، وه تا ببيت به ئاموژگاری بؤ له خوا ترسان وخوپاريژان تا روژي قیامه ت.

پاشان ئایا نابینیت خوای گه وره به چی هاوه لانی تاقي کرده وه کاتيک که له ئیحرامدا بوون؟ خوای گه وره فهرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَبْلُوَنَّكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيِّدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ [المائدة: ٩٤].

واته: ئه ی باوه پرداران خوای گه وره تاقي تان ده کاته وه به شتيک له راوکردن (که له کاتي ئیحرامدا له حهره مدا لي قه ده غه کردن، ههروه کو چوّن له جوله که کانی قه ده غه کرد له روژي شه ممه دا) له م کات وشوینده دا خوای گه وره تاقي يانی کرده وه که راوکردنی بؤ ئاسان کردبوون به شیوه يه که ده یانتوانی به ده ست و رمه کانیان راو بکه ن، به بی ئه وه ی که پیوستیان به تیر و راوانان و دواکه وتنیان بیت، بؤ ئه وه ی خوای گه وره بزانیّت کئ له ئیوه له نه ینیدا له خوای گه وره ده ترسیت، ههروه کو چوّن له بهر چاو خه لکی لي ده ترسیت. (به لام هاوه لان وه کو جوله که کان نه بوون و له م تاقي کردنه وه يه دا ده رچون و سنوری خوای گه وره یان نه به زاند هه رچه نده زور پیوستیشیان بوو له بهر خوپاريژی و له خوا ترسانیان.

مه به ست لیږده دا ئه وه يه ئه و هاوبه ش بریارده رانه ی که دوعا له و گوږانه ده که ن، پاشان به قه زاو قه ده ری خوای گه وره ئه وه ی داوایان کردووه بؤیان جئ به جئ ده بیت، ئه مه به بی گومان تاقي کردنه وه يه که له لایه ن خوای گه وره وه تاقي یان ده کاته وه.

داواکارين له خواى گهوره حهقمان به حهق نيشان بدات و شوينکه وتنيماڼ پي بيه خشيت، وبه تاليشمان به به تال نيشان بدات و دورکه وتنه وهيمان پي بيه خشيت^(۱).

حوکمى قورئان خویندن له سهر گور:

پ^۵ حوکمى قورئان خویندن چي په له سهر گور ئايا دروسته يان نا؟

و قورئان خویندن له سهر گور دروست ني په وبيدعه په، وه پيغه مبهري خوا(صلى الله عليه وسلم) زانا ترين کهس بووه به شريعتي خوا، وه زانا ترين کهس بووه به وهى که ووتويه تى، وه زانا ترين و پاراو ترين کهس بووه له وهى دهرى بريووه، وه له هه موو کهس ئامورڅاري زياتر کردووه له وهى که ويستوويه تى، ئه وه که

ده فهرميټ: ﴿كُلُّ بَدْعٍ ضَلَالَةٌ﴾^(۲). واته: هه موو بيدعه يه ک گومرايى په.

وه ئه م رسته گشتي په کوگيره هچ شتيكى لي جيا ناکريټه وه وده رناکريټ، وه هه موو بيدعه يه ک گومرايى په به م دهقه (محکم) ه په وانبيزه که ئه گهر که سيک بيه ويټ دريژه ي پي بدات و رووني بکاته وه ئه وا په رتووکيکي گوره ي ده ويټ، بويه قورئان خویندن له سهر گور بيدعه په وله سهرده مى پيغه مبهري خوادا (صلى الله عليه وسلم) نه بووه، وه پيغه مبهريش (صلى الله عليه وسلم) ئه م شته ي نه کردووه به سوونه ت نه به ووته ي، نه به کرده وهى نه به بيده نگ بوون و پازى بووني، به لکو پيښموني ئوممه ته که ي ده کرد بؤ ئه م شته ده يفهرموو بلين: ﴿السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ،

۱۶- (فتاوى مهمة لعموم الأمة: ص ۷۵-۸۰).

۱۷- (صححه الشيخ الألباني في: سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۶ / ۲۷۳۵).

يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَمُنْكَمُ وَالْمُسْتَأْخِرِينَ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ، اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُمْ وَلَا تَفْتِنَا بَعْدَهُمْ، وَاعْفُِرْ لَنَا وَلَهُمْ ﴿١﴾.

واته: سه لامي خواى گه وره تان لى بيت ئهى خه لکانى باوه پردارى ئه م گورستانه، ئيمه ش ان شاء الله پيتان ده گه ين و ديين بو لاتان، خواى گه وره په رم به رويشتوه کان و هاتووه کانی ئيمه و ئيوه يش بکات، داواکارى پاريزواوين له خواى گه وره بو ئيمه و ئيوه يش، خوايه بى به شمان نه که يت له پاداشتيان، وه له دواى نه وانيش تاقيمان نه که يته وه، وه له ئيمه و نه وانيش خوش به ﴿٢﴾.

حوکمی ته وه سول کردن به پيغه مبه ر (صلی الله عليه وسلم):

پا حوکمی ته وه سول کردن چي به به پيغه مبه ر (صلی الله عليه وسلم)؟

وته وه سول کردن به پيغه مبه ر (صلی الله عليه وسلم) چند به شيکه:

يه که م: ته وه سول بکات به باوه ره يتانی به پيغه مبه ر (صلی الله عليه وسلم)، ئه مه ته وه سوليکی دروسته وه کو ئه وهى بلّيت: خوايه بوخاتر باوه ره يتانم به تو و پيغه مبه ره که ت (صلی الله عليه وسلم) ليّم خوش به، ئه مه ئاسايی به و دروسته و هيچى تيّدانى به، خواى گه وره له قورئاندا باسى ئه م جوړه وى کردووه که ده فه رميّت:

١٨- (صحيح الجامع الصغير، رقم: ٤٤٢١، دون (اللهم لا تحرمنا أجرهم ولا تفتننا بعدهم، واغفر لنا ولهم).

١٩- (فتاوى مهمة لعموم الأمة: ص ٧٤-٧٥).

﴿رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ﴾ [آل عمران: ۱۹۳]. واته: ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان ئيمه‌ گوی بیستی بانگه‌وازکاریک بووین بانگه‌وازی ده‌کرد بؤ باوه‌ره‌یتان به‌ تو (واته: پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم)) ئیمه‌ش باوه‌رپمان هیئا، خواجه‌ بوختری ئه‌م باوه‌ره‌یتانه‌مان به‌ تو وپیغه‌مبه‌ره‌که‌ت (صلی الله علیه وسلم) له‌ تاوانه‌کانمان خوښ به‌ وگوناوه‌کانمان بسپره‌وه‌ وله‌گه‌ل چاکه‌کاراندا بمانمړینه‌.

چونکه‌ باوه‌ره‌یتان به‌ پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) وه‌سیله‌و هوکاریکی شه‌رعی په‌ بؤ لیخوش بوونی خوی گه‌وره‌ له‌ تاوانه‌کان وسپړنه‌وه‌ی گوناوه‌کان، ئه‌و ته‌وه‌سولی کردوه‌ به‌ هوکاریکی جیگیری شه‌رعی. دووه‌م: ته‌وه‌سول کردن په‌ پارانه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم)، واته: پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) دوعای بؤ بکات و له‌ خوا بپارپته‌وه‌ بؤی، ئه‌میش به‌ هه‌مان شیوه‌ دروسته‌، به‌لام ناگونجیت ته‌نها له‌ ژيانی پیغه‌مبه‌ردا (صلی الله علیه وسلم) نه‌بیټ، به‌لام پاش مردنی دروست نی‌یه‌، هه‌روه‌کو چوڼ ئیمامی عومه‌ر (خوی لی پازی بیټ) له‌ پاش وه‌فاتی پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) مامی (صلی الله علیه وسلم) له‌ بی بارانیدا ته‌وه‌سولی کرد به‌ ئیمامی عباسی(خوی لی پازی بیټ) مامی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) نه‌که‌ به‌ پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) چونکه‌ کوچی دوی کردبوو، وه‌ فه‌رمووی:

﴿اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا فَتُسْقِينَا، وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا﴾^(۱).

واته: ئه ی پهرودر دگار ئیمه پیش تر ته وه سولمان ده کرد به پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) له ژيانیدا تویش بارانت بو ده بارانین، وه ئیستا ته وه سول ده که ین به مامی پیغه مبه ره که مان (صلی الله علیه وسلم) تویش بارانمان بو ببارینه. وه فه رمانی ده کرد به ئیمامی عه باس (خوای لی پازی بیټ) که هه لسیټ و له خوا بپارپته وه تا بارانیاں بو ببارینهټ.

بویه ته وه سول کردن له ژيانی پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) به پارانه وه که ی دروسته و هیچ شتیکی تیډا نی یه.

سی یه م: ته وه سول کردن به خاتری پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ئیتر له ژياندا بیټ یاخود مرد بیټ جیاوازی نی یه و ته وه سول کی بیدعی یه و دروست نی یه، چونکه خاتری پیغه مبه ر که س سودی لی نابینټ ته نها خوی نه بیټ، بویه دروست نی یه بو مروث بلټ: خوايه بو خاتری پیغه مبه ره که ت (صلی الله علیه وسلم) لیتم خوش به، یاخود فلا نه شتم پی ببه خشه، چونکه وه سیله ده بیټ هوکار بیټ، وه وه سیله له (وسل) ه وه وه رگیراوه به مانای گه یشتن به شتیك.

بویه ده بیټ وه سیله که بتگه یه نیټ به شته که، وه نه گه ر نه تی گه یاند به شته که نه وه وه سیله یه کی بی سو ده.

له سه ر نه م بنچینه یه ده لټین: ته وه سول کردن به پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) سی به شه:

به شی یه که م: ته وه سول کردن به باوه پ هیټان پی و شوین که وتنی، نه مه دروسته له ژيانی و له پاش مردنی.

به شی دووهم: ته وه سول کردن به پارانه وهی، واته: داوا له پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) بکات دعای بۆ بکات، ئه مه یان له ژیانیدا دروسته نه ک له پاش مردنی چونکه له پاش مردنی ناگو نجیت و ناشیت. **به شی سی یه م:** ته وه سول کردن به خاتر و پله و پایه ی پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) له لای خوی گه وره، ئه مه یان دروست نی یه نه له ژیانیدا وه نه له پاش مردنی، چونکه وه سیله نی یه و مرؤف ناگه یه نیت به مه به ستی چونکه له کرده وه ی خوی نی یه. نه گهر که سیک بلیت: هاتوم بۆ لای پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) لای گوره که ی، وه داوام لی کردووه داوای لیخوشبوونم بۆ بکات له خوی گه وره ئایا نه م شته دروسته یان نا؟

ده لئین: دروست نی یه، نه گهر بلیت: نه وه نی یه خوی گه وره ده فهرمیت: ﴿وَلَوْ أَهَمَّ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ [النساء: ۶۴].

واته: کاتیک که سته م له خویان ده که ن و تاوان نه نجام ده دن و حوکم بۆ لای جگه له خوی گه وره ده بن، نه گهر بین بۆ لای تو نه ی محمد (صلی الله علیه وسلم) و داوای لیخوشبوون له خوی گه وره بکه ن و تویش داوای لیخوشبوونیان بۆ بکه یت له خوی گه وره نه و ده بینن خوی گه وره لیخوشبوو به به زه یی یه.

پی ی ده لئین: به لی خوی گه وره و ده فهرمیت، به لام ده فهرمیت: ﴿وَلَوْ أَهَمَّ إِذْ ظَلَمُوا﴾. وه نه م ﴿إِذْ﴾ بۆ رابردووه نه ک بۆ داهاتوو، خوی گه وره نه یفه رموو: ﴿وَلَوْ أَهَمَّ إِذَا ظَلَمُوا﴾. به لکو فهرموویه تی: ﴿إِذْ ظَلَمُوا﴾، ئایه ته که باسی شتیک ده کات که له ژیا نی پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) پرویداوه، وه داوای لیخوشبوونی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)

عليه وسلم) له پاش مردنی شتيکی نه شياو ونه گونجاوه، چونکه نه گهر مروځ بمريټ هه موو کرده وهکانی ده بچريټ ته نه سټ نه بيټ: سه ده قه و خير يکی نه براه، ياخود زانيار يه کی به سود، ياخود منداليکی چاک له پاش خوی دوعای خير ي بۆ بکات. هه روه کو پيغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم) فهرموويه تي: (صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ، أَوْ عِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ)^(۱). بويه گونجاو نی یه و ناشيټ هيج مروځيک له پاش مردنی داوی ليځوشبون بۆ که س بکات، به لکو ته نانه ت داوی ليځوشبون بۆ خویشی بکات، چونکه کرده وهکانی بچراه^(۲).

حوکمی دواکه وتن له کاتی دیاری کراوی کارکردن:

پ ۷ ئيمه چهند ماموستايه کی ئافره تين تيبينی ده که ين زوريک له ماموستایانی تر دوا ده که ون له چونه ژووره وه بۆ پوله کان له کاتی دیاری کراودا، داده نیشن له گه ل يه کتریدا له ژووره که ياندا به بی هيج پيويستی يه ک ئایا حوکمی نه مه چی يه؟ له گه ل نه وهی هه مان کيشه مان بيستوه له لای ماموستایانی پياویش، خوا پاداشتی خيترتان بداته وه.

۲۱- (صحيح الجامع الصغير: ۱/ ۷۹۳).

۲۲- (فتاوی مهمة لعموم الأمة: ص ۹۹-۱۰۲).

و نه مه کارىکى حه رame، دروست نى يه بؤ مامؤستايانى ژن وپياو دوا بکه ون له چونه ژوړده وهى پؤل له پاش زهنگ ليدان، چونکه خواى گه وړه ده فهرميټ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ [المائدة: ۱]. واته: نهى باوه پرداران وه فاتان هه بيټ به رامبه ر نه و به لين وپه يمانانه ي که داوتانه و جى به جيى بکه ن له کاتى ديارى کراوى خويدا.

وه ده فهرميټ: ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ [الإسراء: ۳۴]. واته: وه فاتان هه بيټ به رامبه ر په يمانه کانتان وبيبه نه سر، چونکه نيوه ليتان ده پرسريته وه له و په يمانانه ي که داوتانه ونه تان بردوته سر.

وه ده فهرميټ: ﴿وَأَقِمْ وَدَانَ لِلَّهِ يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ [الحجرات: ۹].

واته: نيوه له هه موو کارو باريکتاندا دادپه روه ربن، چونکه به راستى خواى گه وړه دادپه روه رانى خوش ده ويټ.

وه له دادپه روه رى نى يه که فهرمانبه ر نه گهر مامؤستاي پياو بيټ ياخود ئافره ت، ياخود جگه له مامؤستا موچه که ي خوى به ته واوى وه ريگريټ و که مته رخه مى بکات له جى به جى کردنى نه و فهرمانى که له به رامبه ريده نه و موچه يه ي بؤ دانراوه، گهر که مته رخه مى ليوه ي پرويدا نه و باچاوه پروانى هه پره شه ي سهخت بيټ له م فهرمووده يه ي خواى گه وړه که ده فهرميټ:

﴿وَيَلِّ لِلْمُطَفِّينَ الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾ [المطففين: ۱-۳].

واته: هرهښه و سزا بڼه و که سانه ی که فیل ده که نه له کیشانه و پیوانه دا و مافی خه لکی به ته وای ناده و لای که م ده که نه، کاتیک که شت بڼه خویان بکړن به ته وای ده یکیش و ده پیون، به لام بڼه جگه له خویان بکیش و پیون که می ده که نه^(۱).

ګولښونه وه له مالې مردوو به مه به ستي سهرخوشي کردن:

پ^۸ له پاش به خاک سپاردنی مردوه که و سهرخوشي کردن له که سو کاری خه لکی هه لده ستن به چون بڼه مالې مردوه که، وه زور جار له پاش نویژی نیواره ده چن، پاشان قاوه ده خونه وه و جاريکی تر سهرخوشي له که سو کاری مردوه که ده که نه و پاشان ده پون، حوکمی نه م کاره چی به؟

و نه مه کاریکی بیدعه به هاوه لان (خوایان لی رازی بیت) نه له سهرده می پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) وه نه له پاشی له ماله کانیاں چاوه پروانی خه لکیان ناکرد بڼه سهرخوشي کردن لیان، له راستیدا نه مه وا دهرده خات که نه و که سه نارازی به له به لاکه، وه نه وه ی بلیت: خه لکینه من له مالې خوم به خه فته تباری دانیش تووم وهرن سهرخوشیم لی بکه نه، سوننه ت وایه مروف ماله که ی داخات پاشان هه رکه سی که له بازار بینې، یاخود له مزگهوت بینې سهره خوشي لی بکات که ده بینیت خه فته تباره دلی بداته وه به سهره خوشي کردن وپی بلیت: ﴿إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ، وَلَهُ مَا أُعْطِيَ، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى، فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ﴾^(۲).

۲۳- (إجابات مفيدة وتوجيهات سديدة: ص ۱۲-۱۳).

۲۴- (متفق عليه، وانظر: مشكاة المصابيح: ۱ / [۲] ۱۷۲۳).

واته: ئه‌وه‌ی که خوای گه‌وره‌ بر دۆتۆوه‌ ئه‌وه‌ی که داویتی هه‌موی موڵکی خۆیه‌تی، وه‌ هه‌موو شتیکیش له‌ لای ئه‌و کاتیکی دیاری کراوی خۆی هه‌یه‌، بۆیه‌ ئارام بگره‌و چاوه‌پوانی ییاداشت به‌ له‌ خوای گه‌وره‌^(١).

دهف لیڈان له زه ماوهندا :

پ^۹ لەم دوايى يەدا ھەلەكان زۆر بوونە لە بۆنەكانى ئاھەنگ گيڤانى شايىدا لە مالەكان و كۆشكى ئاھەنگ گيڤان، وە بەتايبەت لە كۆشكەكاندا، وەكو دەف ليدان بە بلندگۆ و گۆرانى ووتن لەلايەن ئافرەتانەو و وینەگرتنى بە كاميرای فيديو، وە لەمانە ناشيرين تر پياو ماچى ژنەكەى خۆى دەكات لەپيش چاوى خەلكى، ئيتىر كوا شەرم ولە خوا نرسان؟! وەكاتيك كە ئامۆژگارى دەكرين لەلايەن كەسانى بە غيرەت بۆ سنورەكانى خواى گەورە، دەلین: فلانە زانا فەتواى بە دروستيتى دەف ليدان داو، ئايا ئەمە راستە؟ ئايا ھيچ مەرج و سنورى ھەيە تا بۆ خەلك روون بكریتەو؟ بۆ ئەوھى لە سنورى خويان راوەستن، داوا لەبەرپزتان دەكەين لەم بابەتەدا ئەوھى حەق بێت بۆ موسلمانانى روون بكەنەو خواى گەورە يادداشتى خبیرتان بداتەو.

و ئۇەى كە راستى بىت لە دەف لىدندا لەكاتى ژن ھىناندا ئۇەىيە كە دروستە، ياخود سوننەتە ئۇگەر بۇ راگە ياندنى ژن ھىنانە كە بىت، بەجەند مەرچىك:

مەرجى يەكەم: لىدانەكە بە دەف بىت ئەۋەى كە يەك دىۋى گىراۋە، چۈنكە ئەۋەى كە ھەردو دىۋى گىراۋە پىئى دەۋترىت تەپل، كە ئەمەيان دروست نىيە چۈنكە لە

٢٥- (إجابات مفيدة وتوجيهات جديدة: ص ١٩-٢٠).

ناميرهکانی موسيقايه وموسيقايش به هه موو جوړهکانی يه وه حهرامه، تهنهها نه بيټ که به لگه له سهر حه لاليتي هاتبيټ نه ويش تهنهها دهفه له کاتي ئاههنگي زهماوهندا.

ههرجی دووهم: نابيت شتي حهرامي له گه لدا بيټ، وهکو گورانی نرمی ئارهزوو جولین، ئه مه قهدهغه يه نه گهر دهفی له گه لدا بيټ يان نا، وه نه گهر له کاتي ئاههنگ گيرانی زهماوند بيټ يان نا.

ههرجی سئيه م: به م دهف ليدانه فيتنه روونه دات، وهکو دهرخستنی دهنگی خوشی ئافره تان بو پياوان، نه گهر فيتنه روويدا نه وا ديساننه وه قهدهغه يه.

ههرجی چواره م: نابيت نه م دهف ليدانه ئازاری که س بدات، نه گهر ئازارو بيزارکردنی تيدا بو نه وا ديساننه وه قهدهغه يه، وهکو بهرز کردنه وهی دهنگه کان له ريگای بلندگووه، چونکه نه مه ئازاری دراوسئ کان وجگه له وانيش ده دات، له وانهی که به م دهنگه بيزارده بن^(۱)، ههروه ها خاليش ني يه له فيتنه، وه پيغه مبه ر (صلي الله عليه وسلم) قهدهغه ی کرد که نويز که ران ههنديکيان دهنگ بهرز بکه نه وه به سهر ههنديکياندا له قورئان خویندندا چونکه ته شويشي دروست ده کردو ئازاری تيدا بوو چ جای دهنگی دهف وگورانی و وينه گرتنی به نامیری وينه گرتن، هيچ مروفيکی ژير گومانی له ناشيريندا ني يه و هيچ مروفيکی ژير چ جای باوه ردار پازی نابيت وينه ی که سو کاری بگيريت له دايک وکچ وخوشك وخيزانی وجگه له مانه بو نه وهی بيټ به شت ومه کيک

۲۶- رحمه تي خواي گه وره له شيخي پایه بهرز بيټ بو خوی و فته وای، به راستی سهرده ميک بوو خه لکی ده يان نالاند به ده ستي گورانی وموسيقای شايی، به تاييه تي به شه وان که خه لکی تا پاش ته واو بوونی ئاههنگه که نه خه ويان هه بوو نه پشوو. وه رگير.

ونيشانی هه موو كه سيك بدریت، ياخود ببيت ياری يه كه وهه موو مروقيكي له ری
 ده رچو رابویریت به ته ماشا كردنی، وه له هه مووی ناشیرین تر وینه گرتنی به کامیرای
 قیدیو، چونكه نه مه وینه ی پروداوه كه ده گریټ به زیندوویی به بیستن وینینه وه كه
 نه مه یش کاریكه هه موو خاوه ن عه قلیكي ساغو دینيكي دامه زراو به ره لهستی ده كه ن،
 وه به خه یالدا نایات هیچ كه سيك شهرم و باوه ری هه بیت نه م شته حه لال بكات. وه
 سه ما كردنی ئافره تان شتيكي ناشیرینه فهتوا به دروستيتی نادهین چونكه بیستوومانه
 به هویه وه چی له ناو ئافره تاندا پرویداوه، وه نه گهر له لایه نی پیاوانه وه بیت نه وا
 ناشیرین تره، وه له خو چواندنی پیاوانه به ئافره تان، وه نه و خراپانه ی كه تیدایه شاراه
 نی یه.

وه نه گهر له نیوان ئافره تان و پیاواندا بیت به تيكه لی هه روه كو خه لکانی نزم و بی پیز
 ده پكه ن نه مه یان تاوانه كه ی گه وره تره و ناشیرین تره، چونكه تيكه لی كیشه ی زوری
 تیدایه به تاییه ت نه گهر بونه كه بونه ی ژن هینان بیت.

وه نه وه ی كه پرسیاركه ر باسی كرد له وه ی كه پیاوه كه ده چیته ناو ئافره تانه وه له بهر
 چاویان ماچی ژنه كه ی ده كات، نه مه شتيكي سهیره له كه سيكه وه پروو بدات خوا ی
 گوره به خششی خوی پزانديت به سه ريدا به به خششی ژن هینان نه ویش رووبه پرووی
 نه و به خششه ببيت وه به م كار ه له بهر چا و ئافره تان و له ئاههنگی زه ماوه ند كه جيگه ی
 ئاره زووه.

پاشان چۆن كه س و كاری ژنه كه ریگه ی پی ده دن؟! وه ئایا له وه ناترسن كه نه م
 پیاوه له كۆبوونه وه ی نه و ئافره تانه ئافره تيكي جوانتر له ژنه كه ی خوی ببینیت و پی

سهرسام بېټ و ژنه که ی خوی له بهرچاو بکه ویت و میښک و بیرى سهرقال بکات به
بیرکړنه وه لږی و سهره نجامی ننوان خوی و ژنه که پشی باش نه بېټ؟!

من کۆتایی به وه لامه که م ده هیئم به ئامۆژگاری کردنی براییانی موسلمانم که واز بهیئن له م کرده وه خراپانه، وه بانگیان ده که م بۆ هه لسان به سوپاس کردنی خوای گه و ره له سه ر ئه م به خششه و جگه له مه، وه پڕیگای پیشینه چاکه کان بگرن و ئه وه نده ی له سونه تدا هاتوو هه ر ئه وه بکه ن و شوینی هه واو ئاره زووی که سانیک نه که ون که خۆیان گومرا بوونه و خه لکیان گومرا کردوو و پڕیگای راستیان ویل کردوو، داواکارم له خوای گه و ره من و براییانی موسلمانم سه ر که وتوو بکات بۆ هه موو شتیك که خۆشی ده ویت و لی یازی یه، وه یارمه تیمان بدات له سه ر یاد کردنه وه و سوپاس کردنی و باش په رستنی.

إنه قريب مجيب، وصلي الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين^(١).

حوکمی شہ روال دريژى بو پياوان :

پ ۱۰ ھوڪمي شہ رواڻ دريڙي جي يه ٻو پياوان؟

٢٧- (إجابات مفيدة وتوجيهات سديدة: ص ٢٨-٣٢).

و شهروال دريڙي بۆ پياوان نه گهر مه به ستي پي ځوبه گه وره زانين و فيز کردن بيت
 نهوا سزاكهي نه و هيه كه خواي گه وره له روځي قيامه تدا تهماشاي ناكات و قسه ي
 له گهل ناكات و پاكي ناكاته وه و سزايه كي به ئيش و نازاري ده دات.

به لام نه گهر مه به ستي پي فيز کردن و ځوه لكيشان نه بوو نهوا سزاكهي نه و هيه سزاي
 خوار گويزينگي (قوله پي) بدات به ناگر، چونكه پيغه مبه ر (صلي الله عليه وسلم)
 ده فهرميټ:

﴿ثَلَاثَةٌ لَا يَكْلَمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ: الْمُسْبِلُ، وَالْمُنَانُ،
 وَالْمُنْفِقُ سَلَعَتْهُ بِالْحَلْفِ الْكَاذِبِ﴾^(۱). واته: سي كومه ل له روځي دواييدا خواي گه وره نه
 قسه يان له گهل ده كات و نه تهماشايان ده كات و نه پاكيان ده كاته وه و سزايه كي به
 ئيش و نازاريان هه يه: نهوا پياوه ي شهروال كه ي شوږ كړو ته وه بۆ خوار
 گويزينگي (قوله پي)، وه مننه ت كهر، و نهوا كه سه ي كه شتومه كه كه ي ده فروشيټ به
 سوين خوار دني درو.

وه ده فهرميټ: ﴿مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلًا لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾^(۲). واته: ههر پياويك
 شهروال كه ي شوږ بكاته وه بۆ خوار گويزينگي (قوله پي) نهوا خواي گه وره له روځي
 قيامه تدا تهماشاي ناكات.

۲۸- (صححه الشيخ الألباني في: إرواء الغليل، رقم: ۹۰۰).

۲۹- (صحيح الجامع الصغير: ۲ / ۶۱۸۸).

ئهمه سزای که سیکه که له فیزکردن وخو هه لکیشاندا شهرواله که ی شوپ بکات، به لام
ئهو پیاوهی له شوپکردنیدا مه به سستی فیزکردن نه بیټ ئهوا پیغه مبهه (صلی الله علیه
وسلم) دهر باره ی ده فهرمیټ: ﴿مَا أَسْفَلَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فَنِي النَّارِ﴾^(۱).

واته: ههر پیاویک شهرواله که ی له خوار گوڙینگی یه وه (قوله پی) بیټ ئهوا ئهو
شویننه ی له ناگری دوزه خدایه.

وه ئهم شته ی نه به ستوته وه به فیزکردن وخو به گوره زانینه وه، وه راستیش نی یه
بیهه ستینه وه به فیزکردن له سهر فهرموده که ی پیش تر، چونکه أبوسعید الخدری (خوای
لی پازی بیټ) ده فهرمیټ: پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) فهرموویه تی: ﴿إِزْرَةُ الْمُؤْمِنِ إِلَى
نُصْفِ السَّاقِ، وَلَا حَرَجَ، أَوْ قَالَ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَعْبَيْنِ، وَمَا أَسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ
فَهُوَ فِي النَّارِ، وَمَنْ جَرَّ إِزْرَهُ بَطَرًا لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾^(۲). واته: شهروالی پیاوی
باوه پردار تا نیوه ی قاجیټی، وه تاوان نی یه وئاسایی یه ئه گهر تا گوڙینگیه کانی (قوله پی)-
ی) شوپ بیټ، به لام له خوار تر وشوپ تر بیټ ئهوا له ناگردایه، وه ههر که سیکه
شهرواله که ی شوپ بکات له فیز وخو به گوره زانیندا ئهوا خوای گه وه له روژی قیامه تدا
ته ماشای ناکات.

وه چونکه دوو کرداره که لیک جیاوازن (ئوه وه ی بو فیز شوپری دهکات، وئوه وه ی به بی
فیز)، وه دوو سزاکه یشیان لیک جیاوازن (ئوه وه ی بو فیز شوپری دهکات سزاکه ی ئوه وه یه:
خوای گه وه نه قسه ی له گه ل دهکات ونه ته ماشای دهکات ونه پاکي دهکاته وه وسزایه کی به

۳۰- (صحيح الجامع الصغير: ۲ / ۵۵۲۹).

۳۱- (صحيح الترغيب والترهيب: ۲ / ۲۰۳۱).

ئيش وئازارى بۆ داناو، وهئوهى كه بهبئ فيز شؤرى دهكات سزاكهى ئه وهيه: ئه وشوينهى له ئاگرى دۆزه خداهى)، وههركاتيك حوكم وهؤكار ليك جياواز بوون ئه و ناتوانرئ (مطلق) هكه هه لگيرئ بۆ سهر (مقيد) هكه، چونكه دژ بهيهكى دروست دهبيت.

بهلام كه سيك فهرموده كهى أبوبكر^(١) (خوای لى پازى بيئت) بكات به بهلگه، ئه و پى دهليين: نابيئه بهلگه بۆت له دوو رووه وه: **يه كه م**: أبو بكر (خوای لى پازى بيئت) فهرمووى: لايهكى شهرواله كه م ديته خواره وه مه گهر بهرزى بكه مه وه، پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) پى فهرموو: (إِنَّكَ لَسْتَ مِمَّنْ يَصْنَعُ ذَلِكَ خِيْلًا)^(٢).

واته: تۆ له و كه سانه نيئت كه بۆ فيز و خۆ هه لكيشان شؤرى دهكه نه وه. أبو بكر (خوای لى پازى بيئت) بۆ فيز شؤرى نه كردبو وه، بهلكو خۆى شؤر ده بو وه، له گه ل ئه وه يشدا بهرزى دهكرده وه، وهئه وانهى كه شهرواله كانيان شؤر دهكه نه وه و دهليين: بۆ فيزو خۆ هه لكيشانمان نيه، پييان دهليين: ئه گهر مه به سستان له شؤر كردنى شهرواله كانتان بۆ خوار گويزينگه كانتان (قوله پى) فيز و خۆ به گهره زانين نه بيئت ئه و خوى گهره سزاتان ده دات ته نها به ئاگر، وه ئه گهر به مه به ستى فيزو خۆ به گهره زانين شؤرتان كرديته وه ئه و سزاتان ده دات به وه گهره تر: له رۆژى قيامه تا نه قسه تان له گه ل دهكات، وه نه ته ماشاتان دهكات، وه نه پاكتان دهكات وه، وه سزايه كى به ئيش و ئازارتان بۆ هيه. **دووهم**: پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) أبو بكرى (خوای لى پازى

٣٢- [قال رسول الله صلى الله عليه وسلم]: (من جر ثوبه خيلاء لم ينظر الله إليه يوم القيامة)، قال أبو بكر (رضي الله عنه): إن أحد جانبي إزاري يسترخي، إني لأتعاهد ذلك منه. قال: (لست ممن يفعل خيلاء). [صحيح سنن أبي داود، رقم: ٤٠٨٥].

٣٣- نفس المصدر.

بيټ) پاك كړده وه و ته زكۍ يهۍ كړد وشايه تې بډا كه ئو له و كه سانه نۍ يه كه بډ خږه گه وړه زانين وفيز شوږي ده كه نه وه، به لام ئايا كه س له وانهۍ وا ده لټن ئم پاك كړدنه وه يه و شايه تۍ يهۍ ده ست كه و تو وه و بډ راوه ؟!

به لام شه يتان بډ هه نديك له خه لكۍ ده رگاي شوين كه وتني (المتشابه) ده كاته وه له ده قه كاني قورئان وسوننه ت، بډ ئوهۍ بيانويان بډ بډوزي ته وه بډ ئو كړده وانهۍ كه ده يكه ن.

والله يهدي من يشاء إلى صراط مستقيم^(۱).

تيكه ل كړدنۍ نويزه سوننه ته كان به يه كه نيه ت:

پ ۱) ئايا نويزه سوننه ته كان هه نديكيان ده چنه ناو هه نديكي تر يانه وه؟ بډ نمونه: كه سيك بيه ويټ سوننه تۍ ده ست نويز ئه نجام بدات، ئايا ده توانيټ نويزي چيشت ته نگاويشي (ضحى) تيكه ل بكات؟ واته: هه ردو نويزه كه بكات به يه كه نيه ت؟

و هه نديك له سوننه ته كان مه به ست له جۍ به جۍ كړدنيان خودۍ خو يانه، ئه مانه تيكه ل ناكړين وبه جيا ده كړين، وه هه نديك له سوننه ته كان مه به ست له جۍ به جۍ كړدنيان ته نها كړدنۍ نويزه، بډ نمونه: سوننه تۍ ده ست نويز مه به ست پيۍ ته نها ئه وه يه كه له پاش ده ست نويز هه لگرتن دوو ركات نويز بكه يت، ئيتر ئايا ئو دوو ركاته سوننه تۍ ده ست نويز بيټ، ياخود ضحى بيټ، ياخود پيش نويزي نيوه رڼ بيټ، ياخود پيش نويزي به ياني بيټ، ياخود له نيواني بانگ وقامه تدا بيټ، چونكه له نيواني هه موو بانگ وقامه تيكا دوو ركات نويز هه يه، هه روه ها تحية المسجد دروسته بوټ كه چوپته

۳۴- (اجابات مفيدة وتوجيهات سديدة: ص ۳۴-۳۶).

مژگه وته وه دوو رکات بکهیت به نیه تی سوننه تی پیش نویژ وتحیه المسجد، نه مانه کوده کرینه وه (واته: نیه ت له دوو نویژ بهینیت وه ردوکیان کو بکهیت وه).

به لام نه گهر پرستنه که مه به ست بوو خوی جی به جی بکریت نه وا کوناکریته وه وتیکه ل ناکریت له گه ل نویژی تردا، بویه نه گهر که سیک بلایت: من چوار رکاته که ی پیش نویژی نیوه رو کوده که مه وه ونیه ت ده هیتم وبه دوو رکات دهیکه م، پیی ده لاین: نه مه ناگونجیت ودروست نی یه، چونکه نه م سوننه ته لیړه دا مه به ست پیی جی به جی کردنی خویه تی، واته: دوو رکات بکهیت پاشان دوو رکاتی تر بکهیت.

به هه مان شیوه دوو رکاتی سوننه تی سوړانه وه به ده وری که عبه دا (طواف) له گه ل سوننه تی پیش به یانی، بو نمونه: نه گهر که سیک له طواف کردن ته واو بوو له پاش بانگی به یانی و پیش قامه ت کردن، دوو رکات بکات ونیه تی پیی دوو رکاته که ی طواف و دوو رکاته که ی سوننه تی به یانی بیت، نه وا هیچیان له جیاتی نه وی تریان ناکریت ودروست نی یه تیکه ل بکریت، چونکه سوننه تی طواف سوننه تی که مه به ست پیی جی به جی کردنی خویه تی، وه سوننه تی پیش به یانیش سوننه تی که مه به ست پیی جی به جی کردنی خویه تی^(۱).

نه خوشی گواستنه وه:

۳۵- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۲۵، ص ۲۵-۲۶).

پ ۱۲ ثایا کۆکردنه وه له نیتوان ئه دوو فهرمووده یه چۆنه (فِرَ مِنْ الْمَجْدُومِ فِرَارِكِ مِنْ الْأُسْدِ)^(۱) وه (لا عَدُوَّ وَلَا طَيْرَةَ)^(۲)؟

واته: (له نه خۆشی رابكه وهك راکردنت له شیر)، (نه خۆشی گواستننه وه وشومی نی یه).
و ئه گهر تۆ بپروانین له فهرمووده كان ده بینین هیچ دژ به یه کی یهك له نیتوانیاندا نی یه،
فهرمووده ی یه كه م: (فر من المجدوم) پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) مه به سستی پی ی
ئه وه یه كه مرقف خۆی دوور بختا وه له هۆکاری ترسناکی، وه فهرمووده ی دووهم: (لا
عدوى ولا طيرة) مه به سستی ئه وه یه كه روونی بکاته وه ئه گهر وادابنیین كه سیك توشی
نه خۆشی بوو له كه سیکی تره وه، ئه وا ئه م نه خۆشی گواستننه وه یه روویدا وه به ئیزن و
ریگه پیدانی خوای گه وره، نهك وهك هه ندیک له عه ره ب باوه رپیان وایه كه نه خۆشی
خۆی ده گوازیته وه، به لكو وانی یه و به فه رمانی خوای گه وره ده گوازیته وه، بۆیه ئه م
نه فی کردنه (لاعدوى ولا طيرة) مه به ست پی ی نه فی کاریگه ری یه كه یه تی كه کاریگه ری
نی یه به بی ریگه پیدانی خوای گه وره، نهك نه فی بوونی، به لكو نه خۆشی گواستننه وه
بوونی هه یه، وه هه موومان ده زانین كه هه ندیک نه خۆشی زۆر به خیرایی ده گوازیته وه،
به لام گواستننه وه كه ی به فه رمان و ریگه پیدانی خوای گه وره یه نهك له خۆیه وه^(۳).

به سته ره وه كانی بی ده:

۳۶- (سلسلة الأحاديث الصحيحة، رقم: ۷۸۳).

۳۷- (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۲ / ۷۸۴).

۳۸- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۲۵، ص ۲۷-۲۸).

پ ۱۳ ههفته ی رابردو پرسیارمان کرد ده باره ی ئه و لافیتانه ی که له ریگاو بان وشه قامه کانداهه لواسراون وسبحان الله والحمد لله ی لی نوسراوه یه کیک له ئیمه ووتی: ئه مه بیدعه نی یه؟ ئایا هاوه لآن (خوایان لی رازی بیت) ئیشی وایان کردووه؟ ئایا ریکخه رو به سته ره وه بۆ بیدعه چی یه؟

و بیدعه ئه وه یه که مروّف خوی گه وه بپه رستیت به شیوه یه که خوی گه وه داینه نابیت و ته شریعی نه کرد بیت، به لام هوکاره کانی په رستن بیدعه نین، وه جیاوازی هیه له نیوان مه به ست و هوکاره کانداهه، ئه گه ر یه کیک بلیت: بلند گوی دهنگ له نویتو ووتارو ئاموژگاری وجگه له مانه له سه رده می پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) نه بووه ئه واه بیدعه یه، ئه واه پیی ده لئین: ئه مه هه له یه، چونکه ئه مه هوکاریکه بۆ گه یاندنی خیرو چاکه به خه لکی، وه ئه م لافیتانه ی که له ریگه و بان وشه قامه کانداهه یه هوکاریکه بۆ یادخستنه وه ی خه لکی به یاد کردنی خوی گه وه، بۆیه نابینم هیچ شتیکی تیدا بیت و ئاسایی یه^(۱).

حه ج و بازرگانی کردن پیکه وه:

پ ۱۴ ئایا دروسته که سیک بچیت بۆ مه که که بۆ بازرگانی کردن له گه ل جی به جی کردنی حه جدا؟

۳۹- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۲۵، ص ۳۳-۳۴).

و بهلئ دروسته بؤ مروؤف بجيټ بؤ مه ککه به نيه تي هج کردن وبازرگاني، چونکه خواي گه وره ده فهرميټ: ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾ [البقرة: ۱۹۸].

واته: هيچ گوناھ وتاوانيکتان له سهر ني يه نه گهر له گهل هج کردندا بازارگاني بکن، به لام پيويسته لايه ني هج کردند که زال بيت به سهر بازارگاني کردند که دا^(۱).

سوجهي سه هو:

پ ۱۵ نايامه رجه بؤ پيشه و سوجهي سه هو ببات له نويژي چوار رکاتيدا تهنه له بهر هه لسانه وهي، ياخود تهنه له بهر نه وهي که خهريک بووه هه لسيټه وه؟

و زياده دروست نابيټ ئيلا نه گهر روکنيک بداته پال نه وهي دواي خوي، هه روه کو چؤن مروؤف نه گهر بهرز بيټه وه بؤ هه لسانه وه بؤ رکاتي پينجه م له نويژه چوار رکاتي- يه کاند، پاشان يادي بکه ويټه وه پيش نه وهي بهرز بيټه وه نه وا داده نيشيټه وه وسوجهي سه هو له سهر ني يه، چونکه نه چوه روکنه که ي دواي نه وه وه^(۲).

ناداد په روهري له نيوان مندالدا:

۴۰- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۲۵، ص ۳۹).

۴۱- نفس المصدر.

پ ۱۶ پياويك سى باله خانه ي هه يه و دوو ژنى هه يه، له يه كيك له ژنه كاني كچيكي هه يه، وه له دووهمي چهند كورپكي هه يه، به نه يني يه كيك له باله خانه كاني كردوته ناو نه و كچه يه وه كه له ژنه كه ي تره، ئايا نه م كار ه ي دروسته ؟

و نه وه ي نه و پياوه نه نجامي داوه حه رame له سه ري، واته: دروست ني يه يه كيك له كورپه كاني يا خود كچه كاني تاييه ت بكات به شتيك له ماله كه ي و نه واني تري لى بى به ش بكات، چونكه به شيري كورپي سه عد (خوای لى پازى بيټ) شتيكي دا به نوعمانى كورپي، نه م شته گه يشته پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) وپرسيا ري لى كرد: ﴿هَلْ فَعَلْتَ ذَلِكَ بِكُلِّ وَلَدِكَ؟﴾.

واته: ئايا نه مه ت له گه ل هه موو منداله كانت كردوو و به وانيش ت داوه ؟ نه ويش ووتى: نه خير، پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) پيى فه رموو: ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ﴾^(۱). واته: له خوا بترسن و دادپه روه ر بن له نيوان منداله كانتاندا.

(به شير)يش(خوای لى پازى بيټ) له به خشينه كه ي بونوعمان گه رايه وه و لى وه رگرته وه. بويه نه و پياوه نه گه ر زيندوو بيټ وپيى بگات نه م كار ه ي كردوو يه تى حه رame، ده بيټ لى بگه رپټه وه و به لئين نامه و تاپوكه بدرينيټ، وه نيشه كه بگه رپټيټه وه بؤ حوكمى خوای گه وره، وه نه گه ر خوای گه وره وای بريار دابيټ مردبيټ و كچه كه زيندوو بيټ نه و ده بيټ نه وه نده ي شايانيټى له ميراتى له دينى خوای گه وره دا نه وه نده وه ربگريټ له گه ل براكانيدا^(۲).

۴۲- (البخاري: ۲۵۸۷)، و(مسلم: ۱۷۲۳ [۱۳]).

۴۳- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۲۵، ص ۴۱-۴۲).

پيرۆزبايي کردن له کافران به بۆنه‌ی چه ژنه کانیا نه وه:

پ ۱۷ حوکمی پيرۆزبايي کردن چي به له کافران به بۆنه‌ی چه ژنی کریسمس و چه ژنی سه‌ری سالی زايینی، چونکه ئه‌وان له گه‌لماندا کار ده‌کهن؟ وه‌ئه‌گه‌ر ئه‌وان پيرۆزبايي‌يان لی کردین به بۆنه‌ی چه ژنه کانیا نه وه چۆن وه‌لامیان بده‌ینه وه؟

وه‌ ئایا دروسته‌ برۆین بۆ ئه‌و شوینانه‌ی که ئاهه‌نگی لی ده‌گيپن به‌م بۆنانه‌ وه؟
وه‌ ئایا مروف‌ تاوان بار ده‌بی‌ت ئه‌گه‌ر شتيك له‌وانه‌ی پيشو که باسکرا ئه‌نجام بدات به‌بی مه‌به‌ست؟ به‌لکو وه‌کو له‌ پوودا دامان یاخود له‌ شه‌رما، یاخود له‌ شه‌رمه‌زاریدا یاخود جگه‌ له‌م هۆیا نه‌؟

وه‌ ئایا خۆ چواندن به‌وان دروسته‌ له‌و بۆنانه‌ دا؟

و پيرۆزبايي کردن له‌ کافران به‌بۆنه‌ی چه‌ژنی کریسمس و جگه‌ له‌مه‌ له‌ چه‌ژنه‌ ئايینی-
یه‌کانی تریان حه‌رامه‌ به‌یه‌کده‌نگی زانایان، هه‌روه‌کو چۆن ابن‌القيم له‌ په‌رتوکه‌که‌یدا)
أحكام أهل الذمة) باسی ده‌کات و ده‌فه‌رمي‌ت: (پيرۆزبايي کردن به‌ دروشمه‌کانی تاييه‌ت
به‌ کوفر حه‌رامه‌ به‌یه‌کده‌نگی زانایان، وه‌کو ئه‌وه‌ی پيرۆزبايي‌يان لی بکري‌ت به‌بۆنه‌ی
چه‌ژن و رۆژووگرتنه‌کانیان و بوتري‌ت: چه‌ژنت پيرۆز بي‌ت وهاوشيوه‌ی ئه‌مانه‌، ئه‌مه
ئه‌گه‌ر بي‌ژره‌که‌ی سه‌لامه‌ت بي‌ت له‌ کوفر، ئه‌وا له‌ قه‌ده‌غه‌کراو و حه‌رامه‌کانه‌، وه‌ وه‌کو
ئه‌وه‌ وایه‌ که پيرۆزبايي‌يان لی بکري‌ت به‌ کړنوش بردنایان بۆ خاچه‌که‌یان، به‌لکو ئه‌مه
لای خوای گه‌وره‌ تاوانی گه‌وره‌ترو توپه‌بوونی سه‌خت تره‌ له‌ پيرۆزبايي‌ کردن له‌ مه‌ی
خواردنه‌ وه‌ و کوشتن و زینا کردن وهاوشيوه‌ی ئه‌م تاوانانه‌، وه‌ ژۆريک له‌وانه‌ی که ري‌زی

دينيان له لا نى يه دهكه ونه ناو ئه م تاوانانه وهو ناشيرينى كاره كهيشى نازانيت كه پيرؤزيابى له كه سيك كردوه به تاوان كردن ياخود بیدعه كردن ياخود كوفر كردن، وه توشى تورهبوون وغه زه بى خواى گه وره بووه) قسه كهى ته واو بوو(ره حمه تى خواى لى بيت). وه بويه پيرؤزيابى كردنى له كافران حه رامه به م چه شنهى كه ابن القيم باسى دهكات، چونكه دان ناننى تيدايه بو ئه و دروشمه كوفرى يانهى كه ئه وانى له سهرن، وه رازى بوونه بويان بو ئه و شتهى كه له سهرين، هه رچه نده بو خوى رازى نابيت به و كوفره به لام حه رامه بو موسلمان كه رازى بيت به دروشمه كانى كوفر، ياخود پيرؤزيابى پى بكات له خه لكانى تر، چونكه خواى گه وره به م شته رازى نابيت، هه روه كو ده فهرميّت: ﴿إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ [الزمر: ٧].

واته: ئه گه ر ئيوه كافر و بى باوه پ بن ئه وا خواى گه وره هيچ پيويسى به په رستنى ئيوه نى يه وبى پيوسته ليتان، وه هه رچى له ئاسمانه كان وزه ويدايه خواى گه وره ده په رستن و مل كه چين، به لام له هه مان كاتدا خواى گه وره به كوفر رازى نابيت بو به نده كانى، وه ئه گه ر ئيوه سوپاس گوزارى بكه ن ئه وا رازى ده بيت ليتان.

وه ده فهرميّت: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: ٣].

واته: ئه مړو من دينه كه م بوتان ته واو كرد و به خششى خوم ته واو رژاند به سه رتاند و رازى بووم كه ئىسلام دينى ئيوه بيت.

وه پيرؤزيابى لى كردنيان به م بوئانه وه حه رامه وجياوازى نى يه ئه گه ر له گه لتاندا كار بكه ن يان نا.

وه ئه گهر ئه وان پيروږزبايي يان لي كردين به بونهی چه ژنه كانيانه وه ئه وا ئيمه پيروږزبايي يان لي ناكهين له سهر ئه و شته، چونكه چه ژني ئيمه ني يه، وه چه ژنانيكه كه خواي گه وره پئي رازي ني يه، چونكه ياخود داهيڼراوه له دينه كه ياندا، ياخود له شهره كه ياندا هه بووه به لام سراوه ته وه به ديني ئيسلام كه خواي گه وره محمدي (صلي الله عليه وسلم) پئي ناردووه بو لاي هه موو خه لكي بي تيكرپا، كه ده فهرميټ: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ الْإِسْلَامَ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [آل عمران: ۸۵].

واته: هه ركه سيك جگه له ئيسلام داواي دينيكي تر بكات و هه لي بڙيږيټ به سهر ئيسلامدا ئه وا لاي خواي گه وره لي وي ورنه گريټ، وه له دوا روژيشدا له زهره ر مه ندان ده بيت.

وه حه رامه موسلمان به ده ميانه وه بجيټ به م بوڼانه وه، چونكه ئه مه گه وره تره له پيروږزبايي كرديان، وه چونكه چون بو لايان به شداري كرديانه له و ئاهه نكه دا، هه روه ها حه رامه موسلمان خوي بجوينيټ به كافران به وه ي كه ئاهه نك بگريټ به م بوڼانه وه، ياخود ديارى بگوريټه وه، ياخود شيريني دابه ش بكات، ياخود خواردن ببه خشيت، ياخود خوي له كار بخات وهاوشيوه ي ئه مانه، چونكه پيغه مبه ر (صلي الله عليه وسلم) ده فهرميټ: ﴿مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ﴾^(۱).

واته: هه ركه سيك خوي بجوينيټ به هه ر كو مه ليك ئه وا ئه ويش له وان ده ژميږديټ. وه شيخ الاسلام ابن تيمية (رحمه تي خواي لي بيت) له په رتوكه كه يدا (إقتضاء الصراط المستقيم مخالفة أصحاب الجحيم) ده فهرميټ: (خو چواندن پييان له هه نديك له

چه ژنه کانیان دلایان خوش دهکات به و بیروباوه په به تالای که له سهرین، و له وانه یه وایان لی بکات که هه له کان بقوزنه وه و باوه په لاوازه کان به لای خویاندا رابکیشن.

وه هه رکه سیك به شداری شتیک له وانه بکات نه و ا گونا ه باره، ئیتر جیاوازی نی یه نه گهر له رودا دامان کردییتی یاخود له خوشه ویستیاندا، یاخود له شه رمدا، یاخود جگه له م هوکارانه، چونکه نه مه له نزم کردنی دینی خوایه، و له هوکاره کانی به هیژ کردنی دهروونی کافرا نه و شانازی کردنیانه به دینه که یانه وه.

داواکارین له خوی گه وړه که موسلمانان به عیزهت بکات به دینه که یان و دامه زراوی یان پی ببه خشیت له سهری و سهریان بخت به سهر دوژمنه که یاندا هه ر نه و به هیژ و ده سه لاته^(۱).

حوکمی کرداره خو کوژی یه کان:

پ ۱۸ حوکمی کرداره خو کوژی یه کان چی یه؟

و له رافه ی فهرمووده ی چیړوکی (أصحاب الأخدود) دا سوده و ده دست هاتوه کان دیاری دهکات و ده فه رمیت: دروسته مروّف گیانی خوی ببه خشیت له پیناوی به رژه و هندی گشتی موسلمانان، نه و منداله رینمایي پاشاکه ی کرد بو شتیک که به هو یه وه بتوانیت

۴۵ - (فتاوی و اذکار لإتحاف الأخیار: ص ۲۹-۳۲).

بيكوږيټ، كه ئه ویش بریتی بوو له وهی كه تيريك له ناو تیره کانی دهریکات و بلیت به ناوی په روه ردگاری ئه م منداله وه....

شيخ الإسلام ده فهرميټ: (چونكه ئه مه جهاد كړنه له پیناوی خوی گه وره دا، ئوممه تيك باوه رپان هیناو ئه و منداله ویش هېچ شتيكي له ده ست نه چوو چونكه مرد، وه هر ده مرد له داهاتودا بوايا ياخود له رابردودا).

به لام ئه و كرده خوكوږي يانهی كه هه نديك له خه لكی ده يكن به شيويه ك كه ته قينه وه هه لده گړن و ده چنه ناو كافران وه پاشان له ناوياندا خوی ده ته قينيته وه، ئه مه خوكوږي په په نا به خوی گه وره، وه هه ركه سيكيش خوی بكوږيټ ئه و به نه مری وه ميشه یی له ناگری دوزه خدا ده ميټيته وه، هه روه كو چوڼ له فهرموده يه کی پیغه مبه ردا (صلى الله عليه وسلم هاتووه، چونكه ئه مه خوی كوشتووه له به رزه وه ندي ئيسلامدا نه بووه، چونكه ئه گه ر خوی بكوږيټ و ده كه س ياخود سه د كه س ياخود دووسه د كه س بكوږيټ ئيسلام سود له مه نابينيټ و خه لكی نابنه موسلمان، به پیچه وانه ی چيرؤکی منداله كه وه، وه به م كار ه له وانه يه دوژمن زياتر سه خت و توندو تيژتر بيټ و ئه م كار ه زياتر دلی قيناوی بکات، و كوشتاری موسلمانان بکات به سه ختيرين شيوه وله ناويان ببات. هه ركه كو چوڼ جوله كه وا له خه لكی فه له ستين ده كات، خه لكی فه له ستين ئه گه ر يه كيكيان خوی بته قينيته وه و شه ش كه س ياخود حه وت كه س بكوږيټ ئه وان له توله ی ئه مه دا شه ست كه س يان زياتر ده گړن، كه واته نه هېچ سود به موسلمانان گه شت نه به وانه ی كه و ته قينه وه له ناوياندا كرا.

بویه وا ده بینین ئه وهی که هندیك له خه لکی پیی هه لده ستن له م خوته قاندنه وهیه ئه وا خو کوژی به بی حه ق، وه وا پیویست ده کات که خاوه نه که ی بخاته ناگری دوزه خه وه - په نا به خوی گه وره - وه خاوه نه که ی شهید نی یه، به لام ئه گهر مروث ئه م کاره ی کردو ته ئویلی کردو گومانی وابوو که دروسته، ئه وا ئیمه به ئومیدی ئه وه ین که وا تاوانبار نه بیټ، به لام به شهید بژمیږد ریټ ئه مه یان نا، چونکه ریگی شهید بوونی نه گرتوته بهر، وه هر که سیکیش کوشش بکات وه له بکات ئه وا خیریکی بؤ هیه^(۱).

حوکمی خو ته قاندنه وه له ناو کافر اندا :

پ ۱۹ حوکمی شهرعی چی یه که وا که سیك خوی مین پیژ ده کات و خوی ده ته قینیته وه له ناو کافر اندا بؤ له ناو بردنیان؟ وه ئایا راسته چیړوکی منداله که بکریټ به به لگه که فرمانی کرد به پاشاکه که بیکوژیټ؟

و ئه و که سه ی که خوی مین پیژ ده کات بؤ ئه وه ی خوی بته قینیته وه له ناو کومه لگایه ک له کومه لگاکانی دوژمندا، ئه وه خوی کوشتووه، وه له ناگری دوزه خدا سزا ده دریټ به و شته ی که خوی پی کوشتووه، وه به نه مری تییدا ده مینیته وه هه روه کو چون ئه م شته جیگیر بووه له پیغه مبه ره وه (صلی الله علیه وسلم)، وه سهیره ئه و که سانه ی که به م کاره هه لده ستن و ئه م ئایه ته یش ده خویننه وه که خوی گه وره ده فه رمیټ: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ [النساء: ۲۹]. واته: ئیوه خوتان مه کوژن، چونکه به راستی خوی گه وره زور به به زه بی یه له گه لتاندا.

۴۶ - (فتاوی الأئمة فی النوازل المدلهمة: ص ۱۲۷-۱۲۸).

ئايا هيچ به‌ره‌م دینن؟ ئايا دوژمن تيك ده‌شكيت؟ ياخود زياتر توند و تيژترو سه‌خت تر ده‌بيت به‌رامبه‌ر نه‌و كه‌سانه‌ی كه به‌م كار هه‌لده‌ستن، هه‌روه‌كو چوڼ ئيستا بينراوه له‌ وولاتی جوله‌كه‌دا، كه به‌م كارانه هيچ شتيكيان زيادی نه‌كردوه ته‌نها كه‌له‌ ره‌قی و توند و تيژی نه‌بيت، به‌لكو ده‌بينين له‌ وولاتی جوله‌كه‌دا له‌ دوا راپرسيدا (راست ره‌وه‌كان) تييدا سه‌ركه‌وتن كه ده‌يانه‌ويت عه‌ره‌ب له‌ ناو به‌رن. به‌لام هه‌ركه‌سيك نه‌م كاره بكات و كووشش بكات و واگومان به‌ريت كه به‌مه له‌ خواي گه‌وره نزيك ده‌بيت‌وه، نه‌وا دواكارين له‌ خواي گه‌وره كه ليی نه‌گريت چونكه ته‌ئويلى كردوه و نه‌زان بووه..

به‌لام چيرؤكى منداله‌كه بكریت به‌به‌لگه، نه‌وا چيرؤكى منداله‌كه به‌ هؤيه‌وه خه‌لكی موسلمان بوون و هاتنه ناو ئيسلامه‌وه، نه‌ك بو دوژمن كردنه په‌ندو توله‌ سه‌ندنه‌وه، بؤيه كاتيك پاشاكه خه‌لكی كوكرده‌وه تيريکی له‌ كيلا نه‌ی منداله‌كه ده‌ركردو ووتی: به‌ناوی خواي په‌روه‌ردگاری نه‌م منداله، خه‌لكی هه‌موو هاواريان كرد: په‌روه‌ردگار په‌روه‌ردگاری منداله‌كه‌يه، به‌ هؤيه‌وه ئوممه‌تيکی گه‌وره موسلمان بوون، نه‌گه‌ر وه‌كو نه‌م چيرؤكه پووبدات نه‌وا ئيمه‌يش ده‌ليين بواری كردنه به‌لگه‌ی هه‌يه، وه پيغه‌مبه‌ری خوا (صلى الله عليه وسلم) بؤمانی گيږاپه‌وه تا په‌ندو ئاموژگاری لی وه‌ربرگين، به‌لام نه‌وانه‌ی كه‌وا خويان ده‌ته‌قیننه‌وه و ده‌كه‌س ده‌كوژن له‌ دوژمن ياخود سه‌د كه‌س ده‌كوژن نه‌وا دوژمن هيچ شتيکی زياد ناكات ته‌نها رق و كينه‌و ده‌ست گرتن نه‌بيت به‌وه‌ی كه له‌سه‌رين^(١).

حوکمی سه لام کردن له بیدعه چی:

پ ۲۰. آیا سه لام بکین له بیدعه چی؟

و نه گهر بیدعه که ی کوفری بوو نه و دروست نی یه سه لامی لی بکهیت، چونکه سه لام کردن له کافر دروست نی یه، وه نه گهر بیدعه که ی ناگه یشته کوفر وه کو نه وه ی بیدعه چی بیت له هه ندیک له زیکره کانداه مرؤف له ئیسلام دهرناکات هاوشیوه ی نه مانه، نه واه سهیری نه وه ده کریت نه گهر له سه لام نه کردن لی بهرزه وهندی تیدا بوو نه واه پیویسته سه لامی لی نه کهیت.

چون بهرزه وهندی له سه لام نه کردنده هیه؟

به لی. بو نه وه ی بزانیته که وازی لی هیئراوه ته نه اه له بهر نه وه یه که بیدعه چی یه بو نه وه ی بگه ریته وه واه له بیدعه که ی بهیئیت، لی رده ا پیویسته وازی لی بهیئیت و هه جر بکریت بو نه وه ی توبه بکات، وه نه گهر به واه لی هیئان و هه جر کردنه که هیچ شتیکی زیادی ناکرد ته نه اه زیاده روی کردنی و به ره و پیری چونی بیدعه که و بانگه واه بو کردنی نه بیت نه واه ئیمه وازی لی ناهیین و هه جری ناکهین، چونکه موسلمان وه وه دروست نی یه موسلمان هه جر بکریت به بی بهرزه وهندی یه کی شرعی^(۱).

۴۸- (اللقاء الشهري، رقم: ۱۳، ص ۲۰-۲۱).

حوکمی سه لام کردن له کافر:

پ ۲۱ نایا سه لام له کافر بکین؟

و نا نه خیر هر گیز سه لامیان لی ناکهین چونکه پیغه مبه (صلی الله علیه وسلم) فرموویه تی: (لا تَبْدَؤْا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى بِالسَّلَامِ، وَإِذَا لَقِيتُمْهُمْ فِي طَرِيقٍ فَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى ضَيْقِهِ)^(۱).

واته: دهست پیسخه ری مه کن له سه لام کردن له جوله که و گاوره کان، وه نه گهر پییان گیشتن له ریگادا نه و ناچاریان بکن له ته سک ترین لای ریگاکه دا برؤن .

له گه لّ نه وهی جوله که و گاور له هموو کافره کان باشتن، هرچه نده هموو کافره کان بیخیرن و خیریان تیدا نییه، به لام نه مان چند حوکمیکی تاییه تیان هیه، بویه ئافرهت و سه برپاوی دهستیان حه لاله بؤمان، وه سه رانه (جزیه) یان لی ده سه نری وله سه ر دینی خو یان ده میننه وه، به لام جگه له مان نه ئافره تیان بؤمان حه لاله و نه سه برپاوی دهستیان، وه نه سه رانه یشیان لی ودرده گیریت به رامبه ر مانه وه یان له سه ر دینه که یان له لای زؤربه ی زانایان.

نه گهر پیغه مبه (صلی الله علیه وسلم) به ره لستی نه وهی لی کردین که دهست پیسخه ری سه لام کردن بکین له جوله که و گاوره کان، نه و جگه له وان له بوذي وئاگر په رست و بت په رست و شیوعی یه کان شایان ترن به وهی که سه لامیان لی نه کین. بویه دروست نییه سه لام له جوله که و گاورو کافرانی تر بکهیت ته نانهت نه گهر چوپته ناویانه وه له شوینی

۴۹ - (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۲ / ۷۰۴).

دانيشتنه كانيان سه لاميان لى مهكه وهكو گوږپرايه لى يهك بؤ پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم)، وه ههركه سيكيش گوږپرايه لى پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم) بكات نهوا گوږپرايه لى خواى گه وره ى كردوه: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ [النساء: ۸۰].

به لام نه گهر سه لاميان كرد نأيا وه لاميان بده مبه وه؟

ده لئين: به لى، وه لامى سه لام كردنيان دده مبه وه، چونكه خواى گه وره فه رمانى كردوه به دادپه روه ى و چاكه كردن، وه له دادپه روه ى نى يه نه گهر كه سيك سه لامت لى بكات و وه لامى نه ده مبه وه بؤيه له چاكه كارى يه كانى نايينى ئيسلام نه وه يه كه وه لامى سه لامى كافران بده مبه وه.

چون وه لاميان بده مبه وه؟

نه گهر به ناشكراو به راشكاوى ووتيان: السلام عليكم نهوا پييان ده لئين: عليكم السلام، به لام نه گهر به نهينى ونادياري وناشكرايى سه لاميان كرد نهوا پييان ده لئين: عليكم، ياخود وعليك، پييان نالئين: السلام چونكه جوله كه له مبه دينه له گهل پيغه مبه ى خوا بوون (صلى الله عليه وسلم) به تهنشتيدا تيده په پرين وپييان دهوت: (السام عليك يا محمد) واته: مردنت له سهر بييت و بمریت و له ناوچيت نه ى محمد (صلى الله عليه وسلم). وه سه لامه كه يان به ناشكراو پروون ناوت، نايان ووت: السلام عليكم به لكو له نيوان ده ربړينى (لام) هكه و ده رنه ربړينى ده يان ووت، پيغه مبه ريش (صلى الله عليه وسلم) فه رموى: ﴿إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمُوا عَلَيْكُمْ يَتَقُولُونَ السَّامُ عَلَيْكُمْ، فَعُولُوا: وَعَلَيْكُمْ﴾^(۱).

واته: نه گهر جوله که سه لامتان لي بکه نه واپتتان ده لئن: (السام عليكم) واته: مردنتان له سهر بيت، نيوهش تهنه بلئن: وعلیکم، واته: له سهر خوتان. وه جوله که يه که به تهنشت پيغه مبهردا (صلى الله عليه وسلم) تپه پي و دايکی ئيمانداران خاتو عائشه ي (خوای لي پازي بيت) لابوو، جوله که که ووتی: (السام عليك يا محمد) عائشه يش (خوای لي پازي بيت) فهرمووی: (عليك السام واللعنة) واته: مردن و نه فرهت له سهر خوت بيت، واته: زياتري پيووت له وهی که ووتی، به لام خوای گهره فهرموويه تی:

﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا﴾ [النساء: ٨٦]. واته: نه گهر سه لامتان ليکرا نه واه لامي سه لامه که بده نه وه به باشتر له و، يا خود وه کو خوای وه لامي بده نه وه. جوله که که سه لامی خراپی کرد، عائشه يش (خوای لي پازي بيت) وه لامي دايه وه به خراپتر له و پيغه مبهردا (صلى الله عليه وسلم) به ره لستی کردو پی فهرموو: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ﴾. واته: خوای گهره نه رم و نيانه و له هه موئيش وکاريکدا نه رم و نياني خوش ده ویت، عائشه يش (خوای لي پازي بيت) فهرمووی: ئايا نه تبیست چيان ووت؟ فهرمووی: (قد قلت: وعلیکم)^(١).

واته: به لي منيش پيم ووتن: له سهر خوتان.

له چاکه وه يه که به باشتر وه لامي سه لام بده يته وه، وه له دادپهروهري يه وه يه که به خراپتر وه لامي سه لام نه ده يته وه، به م شيوه يه وه لامي پيويست ده ست ده که ویت، نه گهر ووتيان: (السام عليك) نه واپتتن: وعلیکم بؤ خويان ده گه پيته وه، وه نه گهر

ووتبتیان: (السلام علیکم) ئهوا دیسان بو خویانه، وه ئهگهر به راشکاوی و ناشکرایي بلین: (السلام علیکم) ههروهکو ئیستا لای زوریک له عهجهمهکان له هیندی و جگه له وانیش دهلین: السلام علیکم وه کافریشه، تو چۆن وهلامی دهدهيتهوه؟ بوت ههیه بلیت: عليك السلام و هیچ شتیکی تیدا نییه و ئاسایییه، چونکه ئیسلام تهرازوی حهق و دادپهروهرییه^(۱).

دهست پیکردنی تهوقه کردن

پ ۲۲ زانای پایه بهرز ئهگهر گهیشتم به کۆمهلیک و ویستم سهلامیان لی بکه م و تهوقهیان له گهڤا بکه م، ئهگهر پیاویکی پیر یاخود خاوهن پلهو پایهیان له ناودا بوو ئایا له وهوه دهست بکه م به سهلام کردن یاخود لای راستهوه، پاشان ئهگهر سهلامم لیکرد ئایا له دواي ئهوه له راستی ئهوهوه بهردهوام بم، یاخود لای راستی خۆم؟

و ئه م بابته لای ههندیك له خهلكی شاراوویه، ئهگهر به یهکیك گهیشتی یاخود چوینه شوینیک ئهوا له گهورهوه دهست پی بکه ئیتر ئایا به تهوقه کردن بیت، یاخود چای و قاوه دانان بیت، یاخود هاوشیوهی ئهمانه، ههندیك له خهلكی لای راستهوه دهست پی دهکات ئهگهر بچوکیش بیت، ئه مه پێچهوانه ی سوننهته، چونکه پێغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)، سیواکی به دهستهوه بوو، وه دوو پیاو له پیشییهوه بوون و ویستی بیداته دهست بچوکه که یان پی ووترا: له گهورهوه دهست پی بکه پاشان گهوره^(۲).

۵۲- (اللقاء الشهري، رقم: ۱۳، ص ۲۴-۲۷).

۲۳- (أبو داود: ۵۰)، وحسنه الشيخ الألباني في: (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۴ / ۷۶).

ئهمه به پيچه وانهی ئه وهی ئه گهر دانیشتبوو لای راستی بچوک و لای چه پی گه وره بوو
 ئه و لای راست پیښ ده خات ئه گهر بچوکیش بیت، به م شیوه یه ئه گهر چوینه
 شوینیکه وه له گه وره وه ده ست پی بکه پاشان دهیدات به وهی لای راستی خوځیه وه
 دانیشته وه نه ک لای راستی گه وره تر، بۆ نمونه که سیک چای دینیت بۆ شوینیک دهیدات
 به گه وره ترین که س، له دوا ی ئه و دهیدات به کی؟ لای راستی خوځیه وه ده ست پی
 ده کات تا ته و او ده بیت پاشان دهیدات به لای چه پی^(۱).

هیشته وهی وینه له ماله وه:

پ ۲۳ ئافره تیک پرسیار ده کات و ده لیت: جاریکیان ناچار بووم سه فهر بکه م بۆ
 دهره وهی وولات، وه داوی وینه م لی کرا بۆ پاسه پورته که م، منیش که سم ده ست
 نه که وت ته نها شوینی وینه گرتنی پیاوان نه بیت، وینه یه کم گرت له پیوستیدا وه یه کیک
 له وینه کانم لای خوم هیشته وه، له وه ده ترسام ئه گهر له ناوی بده م جاریکی تر پیو یستم
 پیی بیت و ناچارم جاریکی تر خوم نیشانی پیاو بده مه وه، ئیستا هیشته و مه ته وه به لام
 له وه ده ترسم که بییه ش بم له هاتنه ژوره وهی فریشته بۆ ماله که م. چی بکه م فه توامان
 بۆ بده ن خوا پاداشتی خیرتان بداته وه؟

و ده لاین مانه وهی وینه که باشتره له فه وتاندنی، ئه گهر به دا پو شراوی بیه لیت ته وه
 له ناو جانتایه کدا، یا خود له ناو دولا ب ئه و نادیاره و شراوه یه، به لام ئه گهر له ناوی
 بیات له وانه یه له داهاتوودا جاریکی تر پیو یستی به وه بیت که پیاو وینه ی بگریت، وه
 پارهی زیاتریشی له ده ست بچیت، بۆیه مانه وهی باشتره، هه روه ها سه باره ت به

پياوانىش له وانه يه چەند ويته يه ك بگرن و له داهاتوودا پيويستيان بيت دهليين: ئاسايى -
يه هەلى بگرن بۆ داهاتوو^(١).

گيرانهوى نوكتە و قسەى هەلبەستراو:

پ ٢٤ بۆچونى به پيژتان چى يه سه بارهت به و نوكتە و چيروكانەى كه له دانىشتنه
تاييهت و گشتى يه كاندا باس ده كرين بۆ خوشى؟ له گەل ئەو هەى كه ئەم شتانه زۆر جار
راست نى يه و هەلبەستراوه به لگەيشيان له و شتەدا ئەو هەى كه بيسەر ده زانيت راست
نى يه؟

و به لى. چيروكه خەياللى و ناراستى يه كان كه دروست كراوى خەيالە و هيچ بنچينه يه كى
نى يه ئەم فەرمووده يه پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) ده يگرته وه كه ده فەرمت: ﴿وَيْلٌ لِّمَنْ حَدَّثَ فَكَذَّبَ لِيُصْحَكَ بِهِ الْقَوْمُ وَيْلٌ لِّمَنْ وَيلٌ لَهُ﴾^(٢).

واته: هاوارو سزا بۆ ئەو كه سهى كه قسه بكات و درۆ بكات بۆ ئەو هەى خەلكى پيبكه نن
هاوارو سزا بۆ ئەو، هاوارو سزا بۆ ئەو.

سى جار پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) دوبارهى كرده وه ئەمەيش به لگەيه له سه ر
ئەو هەى كه حەرامه، بۆيه هەركە سيك چيروكى خەياللى ناراستى باس بكات بۆ ئەو هەى

٥٥ - (اللقاء الشهري، رقم: ١٣، ص ٤٧-٤٨).

٥٦ - (صحيح الجامع الصغير: ٧١٣٦).

خه لکي پېښکه نيټ ئه و ا تاوانبارو هره پشه لکراوه به م هره پشه يه - په نا به خواي گه وره -: (ويل لمن حدث فکذب ليضحک به القوم ويل له ثم ويل له)^(۱).

دهرکردني غوسل به بي دهست نويز هه لگرتن:

پ ۲۵ غوسلي جه نابه تم دهرکردووه و دهست نويزم هه لته گرتووه، ئايا جيگاي دهست نويزيش ده گريته وه و راسته وخو نويز بکه م؟

و به لي دروسته بو ئه و که سه ي که جه نابه تي له سهره (له ش گراني) ته نها غوسل دهر بکات له گه ل ئاو له دهم و گوئ و هردان، چونکه خواي گه وره له قورئاني پيروزدا ده فهرميټ: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا﴾ [المائدة: ۶].

واته: نه گه ر ئيوه له شتان گران بوو ئه و غوسل دهرکه ن وخوتان بشورن، ليره دا خواي گه وره باسي دهست نويز گرتن ناکات.

وه له فهرمووده يه کي دريژدا هاتووه که پياويک جيا بيووه و نويزي به کومه لي نه ده کرد، پيغه مبه ر(صلي الله عليه وسلم) پيي فهرموو: ﴿مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ﴾. واته: چي قه ده غه ت ده کات له نويز کردن و بوچي نويزيان له گه لدا ناکه يټ؟ پياوه که يش ووتی: تووشي له ش گراني بوومه و ئاويش ني يه، پيغه مبه ر(صلي الله عليه وسلم) پيي فهرموو: ﴿عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ﴾^(۲). واته: ته يه مم بکه نه وه ت به سه. پاشان ئاو په يدا بوو

۵۷- (اللقاء الشهري، رقم: ۱۳، ص ۴۸-۴۹).

۵۸- (البخاري عن عمران بن حصين (رضي الله عنه): ۳۴۴).

پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) زیاده که ی پیداو فهرمووی: ﴿حُذْ هَذَا أَفْرَعُهُ عَلٰی نَفْسِكَ﴾^(۱). واته: ئەم ئاوه بگهرو بیکه به خوتداو غوسلای پی دهریکه.

لیرهیشدا پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) باسی دهست نویژ هه لگرتن ناکات، بویه قورئان و سوننهت ده لاله تیان کرد له سهر ئه وهی که هه رکه سیڤک جه نابه تی له سهر بیت ئەگه ر غوسلای دهر کرد ئەوا به سیه تی و جیگای دهست نویژ هه لگرتنیش ده گریته وه و پیویست به دهست نویژ هه لگرتن ناکات، به لام باشتروایه غوسلای ته و او دهریکریت که ئەویش بریتی یه له وهی که یه که مجار دهست نویژیکی ته و او هه لگرتیت و پاشان سی جار ئاو بکات به سهریدا تا ته پ بیت و پاشان هه موو له شی بشوات^(۲).

سهره نجامی ئافره تی باوه ردار له به هه شتدا ئەگه ر پیش شو کردنی بمریت:

پ ۲۶ ئەگه ر ئافره تی باوه ردار شو بکات و بمریت ئەوا له به هه شتدا له گه ل میرده که ی ده بیت، وه ئەگه ر دوو میدی هه بوو بیت ئەوا یه کیکیان هه لده بژیریت له به هه شتدا به ویستی خوی، باشه ئەی سهره نجامی ئافره تی باوه ردار چی یه له به هه شتدا ئەگه ر پیش شو کردنی بمریت؟

و ئەگه ر شووی نه کرد بیت ئەوا خوای گه وره له به هه شتدا میدی بو داده نیت: ﴿إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ [الواقعة: ۳۵-۳۷].

۵۹- (البخاري: ۵۸۹۲)، و (مسلم: ۲۵۹ [۵۴]).

۶۰- (اللقاء الشهري، رقم: ۱۳، ص ۵۰-۵۱).

به لام له وانه يه پيم بلين: ثايا نيمه له دوعای نوښی مردودا نالين: (أَبْدَلَهَا زَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهَا).

واته: خوايه ميړده کي له به هشتدا بؤ بگوره به ميړدیکي باشت له ودي خوی؟ به لام نه مه نالوزه، چونکه نه گهر شوی کړدیت چوډ ده لين: خوايه ميړده کي له به هشتدا بؤ بگوره به ميړدیکي باشت له ودي خوی؟ وه نه گهر شوی نه کړدوه کوا ميړده کي؟ و ده لين: شوی نه کړدوه مه به ست له پارانه وه که نه ودي که ميړده کي بؤ بگوره به باشت له و ميړده کي که بوی دیاری کرابو نه گهر بمایاو نه مردایا، وه نه گهر ميړدی ه بیت نه و مه به ست نه ودي که سيفاتي ميړده کي بؤ بگوره به باشت له سيفاته کانی دونیای، چونکه گوران جاری وا هيه به گورانی خودی شته که ده بیت وه کو چوډ مېړک بگوریت به و شتریک، وه جاری وا هيه به گورینی وه سفه کان ده بیت وه کو ده لیت: خوی گهره کوفری نه م پیاوې گوری بؤ باوېر، هه روه ها وه کو خوی گهره ده فهرمیت:

﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ [إبراهيم: ٤٨]. واته: پوښی قیامت زهوی و ناسمانه کان ده گوریت بؤ جگه له م زهوی و ناسمانانه، له گهل نه ودي زهوی هه مان زهوی به لام دريژ کراو ته وه، وه ناسمان هه مان ناسمانه به لام له ت بووه^(١).

شیردانی نافرته به مندالې جگه له خوی به پیاله :

پ ۲۷ نایا نافرته شیر بدات به مندالې جگه له خوی به پیاله ده بیټ به مندالې خوی و منداله کانی لېی حه رام بن؟

و شیر پیدان نه گهر به پیاله بیټ یان به مه مک جیاوازی نی یه و یه کسانه و حه رامی ده کات نه گهر بگاته پینج جار، چونکه خوراکی منداله که یه ئیتر نایا به پیاله بیټ یان به مه مک چونکه پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ده فهرمیټ:

﴿إِنَّمَا الرِّضَاعَةُ مِنَ الْمِجَاعَةِ﴾^(۱).

واته: تهنه شیر پیدانی مندال له برسیټی یه وه یه.

که واته: نه و شیر پیدانه ی که برسیټی تیر بکات نه و حه رامی ده کات، ئیتر یه کسانه و جیاوازی نی یه راسته وخو شیر که له مه مکی نافرته که وه بخوات، یا خود به هوی پیاله و قاپیکه وه بیټ^(۲).

ناموژگاری کردنی خه لکی به شیوازیکی به رده وام له سهر گور:

پ ۲۸ حوکمی ناموژگاری کردنی خه لکی چی یه به شیوازیکی به رده وام له سهر گور؟

و وا ده بینم که پیچه وانه ی سوننه ته، چونکه له سهر ده می پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) شتی وا نه بووه، که له هه موو که س زیاتر ناموژگاری خه لکی کردووه، وه له هه موویان زیاتر سوور بوه له سهر گه یاندنی حه ق، وه نه مانزانویه که پیغه مبه ر (صلی

۶۲- (البخاري: ۲۶۴۷)، و (مسلم: ۱۴۵۵).

۶۳- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۳، ص ۲۴).

الله عليه وسلم) هه رگيز له سهر گور ئاموژگاري کردبیت و به پيوه قسه ی کردبیت، هه روه کو چوڼ خه طيب وتار ده دات، به لکو ته نها چهند وشه يه کی لیوه ده رچوه وه کو ئه وه ی که گه یشتنه سهر گوریک هیشتا بانی نه درابوو دانیش و خه لکیش له ده وری دانیشتن، ئه ویش قسه ی بو کردن که له کاتی مردندا چی پووده دات، ئه مه **یه که م**، وه ئه مه یش ووتار نه بووه، رانه وه ستاوه له نیوان خه لکیداو ووتاریان بو بدات و ئاموژگاریان بکات و قسه یان له گه ل بکات. **دووهمیش**: کاتیک له سهر لیواری گوریک دانیشتبوو فه رموی:

﴿مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ أَوْ النَّارِ﴾. واته: هیچ که سیك نی یه له نیوه نیلا شوینی دیاری کراوه له به هه شت یاخود دوزه خ، هاوه لانیس(خوایان لی رازی بیت) ووتیان: ئایا نیتر بو واز له کرده وه نه هینین و پال نه ده ینه وه؟! فه رموی: ﴿لَا إِعْمَلُوا فَكُلٌّ مُیَسَّرٌ لِّمَا خُلِقَ﴾^(۱).

واته: نه خیر واز له کرده وه مه هینین و به رده وام بن له سهر کرده وه ی چاک، چونکه هه موو که سیك بو کوئ دروست کرابیت ئه وا کرده وه ی ئه و شوینه ی بو ئاسان کراوه. به لام ئه مه بکات به داب و نه ریت وهه رکاتیک مردوویه که به خاک سپردرا یه کی که له ناو خه لکی هه لسیت و ووتار بو خه لکی بدات و قسه یان بو بکات ئه مه له داب و نه ریتی پیشیننه چاکه کان نه بووه به ره های، وه با له م شته دا بگه ریته وه بو سوننه ت، وه له وه ده ترسم ئه مه له توندره وی بیت چونکه شوینه که له راستیدا شوینی خشوع و هیمنی و- ئارامی یه نه ک شوینی جولاندنی سۆز.

وه شوینی ووتاردان سهر مینبهرو مزگه وته کانه ههروه کو چۆن پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) نه مهی ده کرد، وه نابیت شتی تاییهت بکهین به به لگه له سهر شتی گشتی، واته: نه گهر که سیک بلیت: هه رموده که ی ئیمامی عه لی (خوای لی رازی بیت) که له سهر لیواری گۆره که راوه ستابوو ههروه ها هه رموده که ی تر که دانیشتبوو چاوه رپی نه وه بوو گۆره که گۆرچکه ی بۆ بکریت و قسه یان بۆ بکات ده کهینه بنچینه له م بابته دا. نه وا پییان ده لئین: نه م بنچینه یه راست نی یه، چونکه نه گهر بنچینه بوایه له م بابته دا نه وا پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) به کاری ده هینا له ژیانیدا وه کاتیک که وازی لی هینا نه وا واز لی هینانی سونه ته^(۱).

سپینه وهی چاکه کان:

پ ۲۹ چاکه کان خراپه کان ده سپنه وه، ئایا خراپه کانیش چاکه کان ده سپنه وه؟

و چاکه کان خراپه کان ده سپنه وه و نایه یلن ههروه کو پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) هه رموویه تی: ﴿الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ مُكَفِّرَاتٌ لِّمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتُنِبَتْ الْكِبَائِرُ﴾^(۲).

واته: نوێزه هه رزه کان، و ههینی بۆ ههینی، و په مه زان بۆ په مه زان تاوانه کان له نیوانیاندا ده سپنه وه نه گهر مرووف خو ی بیاریزیت له تاوانه گه وره کان.

۶۵- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۳، ص ۲۴-۲۶).

۶۶- (مسلم: ۲۳۳).

به لام خراپه كان چاكه كان بسړنه وه نه خيږ چاكه كان ناسړنه وه به لام له كاتي كيښاندا له پوڅي قيامه تدا له وانه يه زال بيت به سهر چاكه كاندا و قورستر بيت، خواي گه وره ده فهرميټ: ﴿وَنَضْعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ [الانبيا: ٤٧].

واته: له پوڅي قيامه تدا ته رازووي دادپه روهرې داده نښين، كرده وه چاكه كان و خراپه كان ده كيښين، له وانه يه خراپه كان زياد بكات و مروث شاياني چونه دوزخه وه بيت و به هويو وه سزا بدرت به گوږه ي تاوانه كه ي، وه له وانه يه چاكه كان و خراپه كان يه كسان بن و مروث له نه هلي نه عرف بيت (نه وانه ي كه چاكه و خراپه كانيان يه كسانه و له نيوان به هشت و دوزخه خدا ده ميننه وه و ناچنه به هه شته وه ئيلا پاش ويست و ريگه پيداني خواي گه وره نه بيت)، وه له وانه يه چاكه كان زياتر بيت و بجيټه به هه شته وه^(١).

حه ج كردني نافرته به بي مه حره م:

پ ٣٠ ئايا نافرته نه گهر حه ج بكات به بي مه حره م پيوسته جاريكي تر حه ج بكاته وه يان نا؟

و نه گهر نافرته به بي مه حره م حه ج بكات نه و سهرپيچي خواي گه وره و پيغه مبهري كرده وه (صلي الله عليه وسلم)، چونكه پيغه مبهري (صلي الله عليه وسلم) فهرموويه تي: ﴿لَا تُسَافِرُ امْرَأَةٌ إِلَّا مَعَ ذِي حَرَمٍ﴾.

٦٧- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ٣، ص ٣٦-٣٧).

واته: ثافرت نابيت سةفه ر بکات به بي مه حرهم، پياويک هستاو ووتی: ئه ی پيغه مبهري خوا(صلى الله عليه وسلم) من خيژانم ده رچووه بو حج کردن، وه منيش ماومه ته وه بو غه زای ته وه و ئه وه، پيغه مبهري(صلى الله عليه وسلم) فهرمووی:

﴿إِنطَلِقْ فَحُجَّ مَعَ إِمْرَأَتِكَ﴾^(۱). واته: برو له گه ل خيژانه که تدا حج بکه.

به لام به بي مه حرهم حه جه که ی ته واوه له سهري لاجووه، واته: پيوست ني يه له سهري جاريکی تر دووباره ی بکاته وه، به لکو پيوسته له سهري بگه پيته وه بو لای خوی گه وره و داوای ليخوشبونوی لی بکات له وه ی که پووی داوه (به بي مه حرهم چووه بو حج)^(۲).

حج کردن له جياتی نه خوش:

پ ۳۱ گه نجیک ته مه نی بیست ساله و زهندی برینه و خوينی لی دیت، هه روه ها شهلیشه و هيشتا حه جی نه کردوه و ده يه ويث ته مسال حج بکات، به لام له قهره باله غی حج ده ترسيث توشی خوین به ربوون بیت چی بکات؟

و نه گه ر ته گه نجه توانای هه يه به پاره به لام توانای ني يه به لاشه ته وا ده توانييت که سيکی تر له جياتی خوی بنيثيت و حه جی بو بکات، له بهر فهرموده که ی ابن عباس (خوایان لی پازي بیت) که ده فهرميث:

۶۸- (البخاري: ۳۰۰۶)، و(مسلم: ۱۳۴۱).

۶۹- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ۳، ص ۲۹).

إِنَّ إِمْرَأَةً مِّنْ خَثْعَمٍ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي أَدْرَكْتُهُ فَرِيضَةُ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ الْحَجَّ شَيْخًا لَا يَنْتُبُثُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحْجُ عَنْهُ؟ ﴿قَالَ: نَعَمْ﴾^(١).

واته: ئافره تيك له خثعم ووتی: ئه ی پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) باوكم پیره و
حه جی له سهر فهرزه و ناتوانیت له سهر و شتر خوی بگریت و توانای نییه، ئایا من له
جیاتى ئه و هه جی بۆ بکه م؟ فهرمووی: به لئى. ئه گهر ئه م پیاوه ناتوانیت هه ج بکات
چونکه شه له یاخود که بریندار بیټ به ههر برینیک خوینه که ی ناوه ستیتته وه و نه زیف
ده بیټ که ئه مه یش مه ترسی به له سهر ژیانى، ئه و عوزرى هه یه له بهر برینه که ی و
ناپه حه تى قه له باله غی، وه ئه گهر هه جیش بکات تاوانی له سهر نییه^(٢).

سیواک کردن له کاتى به پۆژوو بووندا:

پ ٣٢ سیواک کردن له کاتى به پۆژوو بوون به سیواکیکی ته پ هه ست به هه ندیک تام
ده کریت له و سیواکه داو قورسه له سهرى ئه و تفه فپئ بدات یان له بهر زوری یان له بهر
ئه وه ی له ناو مزگه و تدايه حوکمی قوت دانى ئه و تفه چیه؟

و دروست نییه ئه و تفه قوت بدات که سیواکه که تامی تیکراوه، به لکو پیویسته
له سهرى سیواکه که ی بشوات و پاکی بکاته وه له و تامه پاشان به کارى بهیئیت، یاخود
سهره تای به کاره یئانه که ی به شه و بیټ تا تامه که ی نامیئیت پاشان که تامی نه ما به پۆژ
به کارى بهیئیت، وه ئه گهر نه یتوانی ئه و ده بیټ ئه و تفه ی که تامی سیواکه که ی تیډایه
فپئى بدات، وه ئه گهر له مزگه و ت بوو ئه و ئیستا ده سته سپر زوره ده توانیت تفه که ی

٧٠- (متفق علیه، وانظر: إرواء الغلیل: ٩٩٢).

٧١- (لقاء الباب المفتوح، رقم: ٣، ص ٢٨-٢٩).

تى بکات، وه نه گهر نه يتوانى، ياخود زوربوو نهوا با به پوژ سيواک نه کات چونکه سيواک کردن واجب نى يه^(۱)

کردنى هه نديک له پوژو به تال کهره وه کان به نه زانى:

پ ۳۳ هه نديک له پوژو به تال کهره وه کانم کردووه ونه مزانيوه که پوژو به تال ده که نه وه، وه چهنه پوژيکى زور کردووه و ئيستا ژماره ي پوژه کان نازانم ئايا چيم له سه ره و چى بکه م؟

و هيچ شتيکت له سه ر نى يه: نه گيرانه وه ي پوژو، نه تاوان چونکه نه تزانيوه که نه و شتانه پوژو به تال ده که نه وه^(۲).

قهزا نه کردنه وه ي پوژو بو ماوه ي سى سال:

پ ۳۴ ئافره تيک له پره مه زاندا که تووشى (حه ين) بوه پوژووى شکاندووه به لام له پاش پره مه زان قه زاي نه کردو ته وه، وه سى ساله به م شيوه يه يه چى له سه ره؟

و نه گهر نه و ئافره ته له شوي نيکى دوور له زانايان و فيرخوازانى زانستى شهرعى بيت وه کو نه وه ي له ده شتيکى دوور ژيا بيت و حوکمى نه و شته ي نه زانيبيت، نهوا قهزا کردنه وه ي له سه ر نى يه، چونکه عوزرى هه يه به لام نه گهر که مته رخه م بوو بيت به وه ي

۷۲- (اللقاء الشهري، رقم: ۸، ص ۵۷-۵۸).

۷۳- (اللقاء الشهري، رقم: ۸، ص ۵۸).

ڪه له شارڪدا ڌيابت ڪه زاناي ٿيڊا بوهه، ٿهوا ٿهه حوڪمه ناديار نابت ٿيلا له لاي ڪه سيڪي ڪه مته رخه م وي بي بايه خ وپشت گوئي خهر نه بٽ، ٿه گهر وابو ٿهوا پيوسته قه زاي ٿهه پوڙانه بڪاته وه ڪه ٿيڊا به پوڙوه نه بوهه، وه ٿه گهر گوماني هه بو ٿهوا ڪار به دلنڀاي ده ڪات ڪه ڪه مه ڪه يه، بو نمونه ٿه گهر گوماني هه يه ڪه سي ساله يا خود دوو ٿهه دوو ساله ڪه ده ٿميردرٽ، وه ٿه گهر گوماني هه بو چوار ساله يا خود سي ساله ٿهوا سي ساله ڪه ده ٿميردرٽ و به م شيوه يه^(۱).

به پوڙوه نه بوون به هوئ سه فهر ڪردن به فروڪه:

پ ۳۵ زاناي پايه بهرز باسي ٿه وه تان ڪرد ڪه دروسته مروءُف به پوڙوه نه بٽ له پر مه زاندا به هوئ سه فهر ڪردني هه رجهنده به فروڪه بٽ يا خود ٿو ٿومبيل ڪه فينڪ ڪه ره وه ي ٿيڊا بٽ، ٿه گهر ڪه سيڪ بٽ به لگهت چي يه له سر ٿهه شته له گهل ٿه وه ي ڪه ٿهه شتانه له سه رده مي پيغه مبهردا (صلي الله عليه وسلم) نه بووه ٿا يا بنچينه ي قياس له هاوشيوه ي ٿهه شتانه چي يه؟

و ليڙه دا هيچ قياس ني يه، چونڪه ٿه وانه ي ڪه سه فهر ده ڪن به ٿو ٿومبيل بٽ يان فروڪه پيوارن و وولاتي خو يان به جي هيشتووه ڪه ٿه مهيش سه فهره، به لام سه بارهت به ٿو ٿومبيل و فروڪه ٿهوا خوي گه وره له قورثاني پيوڙدا باسي ڪردووه ڪه ده فهر ميٽ: ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ [الزخرف: ۱۲].

واته: خوي گه وره ڪه شتي وئاڙه لي بو ٿيڙبار وئاسان ڪردون بو سوار بوونيان.

وه ئه گهر له سه رده مي هاتنه خواره وهی قورئاندا هر كه شتی ئاو زانرابیت ئه وا له پاش سه رده مي هاتنه خواره وهی قورئان كه شتی وشكاني زانرا، وه كه شتی ئاسمانی زانرا، وه (ال) له (الفلك) ياخود بۆ جنسه ياخود بۆ گشتیتي يه، وه خواي گه وره ده فهرميّت:

﴿وَالْحَيْلُ وَالْبَعَالُ وَالْحَمِيرَ لِرَّكْبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ [النحل: ۸]. واته: خواي گه وره ماین و ئه سپ و گوډرېڙي بۆ دروست كړوون بۆ ئه وهی هه نديكيان بۆ سواری وهه نديكيان بۆ جوانی به كار بهینن، وه خواي گه وره شتی وا دروست ده كات ئیوه نایزانن.

كه واته ئوتومبیل و گوډرېڙو كه شتی و وشتر هه موو هوکاري سه فهر كړدن، وه عیبره ت به مه به سته كه يه كه سه فهر كړدنه كه يه، وه له م بابته دا قیاس نی يه چونكه ده ق دهیگرېته وه به بی قیاس^(۱).

ماوهی خه تم كړدنی قورئان:

پ ۳۶ ئه و ماوه يه مان بۆ دیاری بكن كه قورئانی تیډا خه تم بكریت، وه ئه وهی كه پیغه مبه رو هاوه له به پړزه كانی كړدو یانه؟

و كه مترین ماوه كه قورئانی تیډا خه تم بكریت سی پوژه، هه رچه نده هه يه له شوین كه وتوان (التابعین) كه قورئانیان خه تم كړدووه له شه و پوژيكا به تاییه تی له پره مه زاندا، به لام چاكتر وایه كه خه تم بكریت له سی پوژدا، وه ئه گهر له پینج پوژ ياخود شه ش پوژیشدا خه تمی كړد ئه وا هه ر ئاسایی يه، وه ئه گهر له مانگیكا جاريك ياخود

۷۵- (اللقاء الشهري، رقم: ۸، ص ۶۲-۶۳).

دووجار خه تمی کرد ئهوا ئاسایی بهو شته که فراوانه، گرنګ ئه وهیه که په مه زان تاییه تمه ندیټی هه بیټ له قورئان خویندندا^(۷۶).

ئاشکرا کردنی به پوږوو نه بوون له سه فهدا:

پ ۳۷ ئایا ده توانم به پوږوو نه بوونم له سه فهدا ئاشکرا بکه م تا بو خه لکی پوونی بکه مه وه که پښګه ی پیدراوه؟

و به لئ، تو پادا شتت هه یه له سهر ئه م کارهت، ئه گهر به پوږوو نه بوونت ئاشکرا کرد بو خه لکی له سه فهدا^(۷۷).

به کارهینانی حه بی راگرتنی خوینی بی نویږی (حیض) بو پیویستی:

پ ۳۸ ئه گهر ئافرهت خوینی بی نویږی بکه ویته ده پوږی کوټایی په مه زان، ئایا ده توانیت حه بی راگرتنی خوینی بی نویږی به کار بهینیت بو ئه وهی یارمه تی بدات له سهر گوپراهی لی خوی گه وره و له و ده پوږه دا به رده وام بیټ له سهر په رستن؟

و نابینین که دروست بیټ ئه و حه بانه به کار بهینیت بو ئه وهی یارمه تی بدات له سهر گوپراهی لی خوی گه وره، چونکه بی نویږی شتی که خوی گه وره له سهر کچانی ئاده می نوسیوه، وه پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)، چو بو لای عائیشه (خوی لی پازی بیټ) که له حه جی مالئوایدا له گه لیدا بوو، وه له ئیحرامی عومره دا بوو تووشی بی نویږی ببوو پیش ئه وهی بگاته مه ککه، بینی ده گریا پی فهرموو: چی ده تگرینیت؟ ئه ویش

۷۶- (اللقاء الشهري، رقم: ۸، ص ۷۵).

۷۷- (اللقاء الشهري، رقم: ۸، ص ۸۸).

پيى راگه ياند كه توشى بى نوږځى بووه، پيغه مبه ريش (صلى الله عليه وسلم) فهرمووى:
﴿إِنَّ هَذَا شَيْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ﴾^(۱).

واته: نه مه شتيكه خواى گه وره له سهر كچانى ئاده مى نوسيوه.

بوږه بى نوږځى له خوږه وه نى يه نه گهر له ده پوږى كوتايى پرهمه زاندا هات با پازى بيت به وهى كه خواى گه وره له سهرى نوسيويتى، و نه وه بهانه ياش به كار نه هينيټ، وه له پزيشكى باوهر پيگراوه وه پيم راگه يه نراوه كه نه مه بهانه زيان به پرهمو خوږن ده گه يه نيټ، وه له وانه يه هو كاريك بيت بو تيگچونى شيوهى كوپر په نه گهر منداللى ببيت، بوږه وا ده بينين خوږى لى دوور بخاته وه و سوپاسى خواى گه وره بكات كه توشى بى نوږځى ده بيت و واز له نوږځو پوږو دينيټ، چونكه نه مه به قه زاو قه دهرى خواى گه وره يه نه كه به ده ستى خوږى^(۲).

پوږوو شكاندنې رښوار له سه فهدا:

پ ۳۹ ئايا دروسته رښوار نه گهر گه يشته وه شاره كهى خوږى به رده وام بيت له به پوږوو نه بوون هرچه نده نه مه شته زه حمه تيش بيت له سهرى؟ وه ئايا پاداشتى رښوارى پوږووه وان چنه د جاريكه له گهل نه وهى ئيستا هه موو هو كاريك ئاسانه؟

و نه گهر مروف بگاته نه وه شارهى كه بوى چووه و به پوږوو بيت ئاسايي يه نه گهر پوږووه كهى بشكينيټ، چونكه پوږووه وان له سه فهدا هه لېژاردن به ويستى خوږه تى،

۷۸- (صحيح سنن أبي داود: ۱۷۸۲).

۷۹- (اللقاء الشهري، رقم: ۸، ص ۹۰-۹۱).

ئەگەر وویستی لی بیټ بهردهوام دهبیټ له بهپوژوو بوون، وه ئەگەر ویستیشی لی بیټ پوژوو هکە ی دهشکینیت، بهلام ئەگەر بگاته وه شارهکە ی خوی و بهپوژوو بیټ ئەوا پیویسته لهسەری بهردهوام بیټ لهسەر بهپوژوو بوونهکە ی، وه حالل نییه بوی پوژوو هکە ی بشکینیت، بهلام ئەگەر بگاته وه شارهکە ی خوی و لهسە فەردا پوژوو هکە ی شکاند بیټ ئەوا پیویست نییه لهسەری خوی بگریته وه له خواردن و خواردنه وه، چونکه ئەم خوگرته وه یه هیچ سودیکی پی ناگه یه نیټ که ئەم سەرتهای روژ پوژوو هکە ی شکاندوه، وه ئەمه پی ناوتریت پوژوو وه بوی هیه بخوات و بخواته وه تا خوړ ئاوا بوون، بهلام ئەگەر له وه ترسا خه لکی تۆمەت باری بکه ن به وهی که به پوژو نابیت و هاوشیوهی ئەمانه ئەوا دهبیټ به نهینی بخوات و بخواته وه که س نه یینیت^(۱).

له بهر کردنی جل و بهرگیك كه وینه ی تیدا بیټ:

پ ٤ ٠ حوکمی له بهر کردنی ئەو جل و بهرگانه چی یه که وینه ی تیدایه ؟

و له بهر کردنی ئەو جل و بهرگانه ی که وینه ی تیدایه دروست نییه، ئیتر ئایا جل و بهرگی مندالان بیټ یان گه وره، ههروه ها هیشته وهی وینه بۆ یادگاری یاخود جگه له یادگاری دروست نییه ، مه گەر وا بخوازیټ وهکو وینه ی مامه له، وه هه ر که سیك وا گومانی بردبیټ که من فهتوای ئەوهم داوه که وینه ی حه رام ته نها خاوه ن لاشه یه ئەوا دروی بۆمان هه لبه ستووه.....

٨٠ - (اللقاء الشهري، رقم: ٨، ص ٨٥).

چونکه پيغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم) فرموويه تى: ﴿إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ﴾^(۱). واته: فريسته ي رحمت ناچيته هيچ ماليکه وه که ويته ي تيډا بيټ.

بويه ريگه ناده ين به که س ويته بهيلىته وه بؤ يادگاري هه روه کو ده ليين، وه هه رکه سيک ويته ي هيشتوته وه وه لگرتوه بؤ يادگاري ئه و پيويسته له سه ري بيدريښت وله ناوي به ريټ، ئيتر جياوازي نيه ئايا هه ليواسيوه به ديواره وه، ياخود خستويه تى يه ناو ئه ليوومه وه، ياخود جگه له مانه، چونکه هيشتنه وه ي ويته خه لکى ئه و ماله بى به ش ده کات له چونه ژووره وه ي فريسته ي رحمت^(۲).

فيکه ليډان وچه پله ليډان:

پ ۱ ۴ حوکمی فيکه ليډان وچه پله ليډان چي يه؟

و ده رکه وتوو که ئه مانه له جگه له موسلمانان وه وه رگي راوه، بويه نابيت موسلمانان به کاري بهيښن، وه ئه گهر به شتيکيش سه رسام بوون ئه و با الله اکبر ياخود سبحان الله بکه ن، هه روه ها نابيت الله اکبر (ته کبير کردن) به کومه ل بيټ، هه روه کو هه نديک له خه لکى ده يکه ن، به لکو مروؤف له نيوان خوى ونه فسيدا سبحان الله ده کات، به لام ته کبير کردن به کومه ل و سبحان الله کردنى به کومه ل کاتيک که شتيکى سه رسوپه يته ر ده بيټ ئه و نازانم هيچ بنچينه يه کى هه بيټ^(۳).

۸۱- (صحيح الجامع الصغير: ۷۲۶۱).

۸۲- (المسائل الميسرة في زينة المرأة المسلمة: ص ۴۲).

۸۳- (المسائل الميسرة في زينة المرأة المسلمة: ص ۸۱).

له پي کردنی پانتول بؤ ئافره تان:

پ ۴۲ حوکمی له پي کردنی پانتول چي به بؤ ئافره تان ؟

و پانتول قه باره ی قاچ وسک و په راسو ومه مکي ئافره ت دهرده خات، بويه ئه و ئافره ته ی پانتول له پي ده کات ئه م فهرموده صه حيحه ده یگریته وه که پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) ده فهرمیت: ﴿صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا.....وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُحْتِ الْمَائِلَةِ، لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِجْلَهَا، وَإِنَّ رِجْلَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةٍ كَذَا وَكَذَا﴾^(۱).

واته: دوو کومه ل هه ن ئه هلی دوزه خن وهیشتا من نه مبینیون.....وه ئافره تانی پوشته ی روت سه ره نجی پیاوان راده کیشن به لای خویندا وبه لاروله نجه وه ده پون به ریډا، قره کانیان له بان سه ریان به ستووه وه کو بان پشستی وشر به رزیان کردوته وه، ئه مانه به هو ی ئه م کرده وه یه یانه وه ناچنه به هه شته وه، وه بونی به هه شتیش ناکه ن، هه رچه نده بونی به هه شت ده کریت له دووری ئه وه نده وه ده ونده وه.

بويه ئاموژگاریم بؤ ئافره تانی باه وپردار ئه وه یه که له خوای گه وره بترسن وسوربن له سه ر جل وبه رگی ئیسلامی داپوشه ر، وه پاره ی خو یان به فیرو نه دن له کرپنی ئه م جل وبه رگانه دا. والله الموفق.

وه پرسیارکرا له پایه به رزیان: به لگه ی ئه و ئافره تانه ی که پانتول ده که ن ئه وه یه ده لئین: پانتول فراوانه و ته سک نی به و داپوشه ره ؟

فهرمووی: تهنانت نه گهر پانتولله که فراوانیش بیت، چونکه جیاکردنه وهی قاچیکي له قاچه که ی تری شتی که له دانه پوشرای، پاشان له وه دترسین که له خو چواندنی ئافره تان بیت به پیاوان، چونکه پانتولل جل وبه رگی پیاوانه، وه پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) نه فره تی له و ئافره تانه کردوه که خویان ده چوینن به پیاوان^(۱).

برینی قژی ئافره ت تا ناو شانی بوجوانی، وبه کارهینانی ئامیرهکانی جوانکاری بو میرد:

پ ۴۳ حوکمی برینی قژی ئافره ت چی یه تا ناو شانی بوجوانی، ئیتر ئایا شوی کرد بیت یان نا؟ وه حوکمی به کارهینانی ئامیرهکانی جوانکاری زانراو چی یه بو خوجوان کردن بو میرد؟

و برینی قژی ئافره ت یاخود به شیوه یه که که له قژی پیاوان بجیت، نه مه حرامه و له تاوانه گه وره کانه، چونکه پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) نه فره تی له و ئافره تانه کردوه که خویان ده چوینن به پیاوان، یاخود به شیوه یه که ناگاته خوجواندن به پیاوان، نه مه یان زانایان بوجونیان جیاوازه و سی بوجونیان هه یه:

بوجونی یه که م: ده لئین: درسته.

بوجونی دووه م: ده لئین: حرامه.

بوجونی سی یه م: ده لئین: مه کروهه.

ئوهی که بلاو بیت له مهزه بی ئیمامی ئه حمده ئوهیه که مهکروهه، له راستیدا نابیت ئیمه هرچی داب ونه ریتیک که له جگه له خو مانه وه بو مان هات وهری بگرین، ئیمه پیش سه رده میکی نزیك دهمان بینی ئافره تان شانازی یان ده کرد به قز دریتی و زوری قزیان، چی یانه ئیستا ئه م کاره ده کهن که له وولاتانی تره وه بو مان هاتووه، وه من به ره لستی هه موو شتیکی تازه ناکه م، به لام به ره لستی هه موو شتیکی ده که م که کومه لگا بگوړیت بو داب ونه ریتیک که له جگه له موسلمانانه وه هاتبیت.

وه به کاره یانی ئامیره کانی خو جوان کردن وه کو سوراو ئاساییه و هیچی تیدا نییه، هه روه ها سورکردنی روومه ت به تاییه تی بو ئافره تیک که شووی کردبیت (به لام ئه گهر زیانی هه بیت ئه واه ده ده غه ده کریت له بهر زیانه که ی).

به لام ئه و خو جوان کردنه ی که هه ندیک له ئافره تان ده یکه ن به بروه لگرتن، ئیتر هه لکیشانی بیت یاخود باریک کردنه وه ی ئه واه حه رامه، چونکه پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) نه فره تی کردووه له و ئافره تانه ی که برو هه لده گرن، وه له و ئافره تانه ییش که بو یان هه لده گرن، هه روه ها ددان شاش کردنی ئافره تان بو جوانی حه رامه و نه فره تی لی کراوه^(۱).

۸۶- (المسائل المیسرة فی زینة المرأة المسلمة: ص ۹۹).

پاك بوونه وهی ئافرهت له بئى نويزى (الحيض) وبه روژوو بوونی :

پ ٤٤ ئەگەر ئافرهت پاك بووه وه له بئى نويزى وغوسلى دهرکرد پاش نويزى بهيانى ونويزى کرد وبه روژوو بوو، ئايا پيوسته له سهرى ئەو روژه بگيرپته وه؟

و ئەگەر ئافرهت له بئى نويزى پاك بووه وه پيش دهرکهوتنى فاجر ئەگەر به تهنها يه ک دهقيقه يش بئت به لام دلنيا بئت كه پاك بۆته وه، ئەگەر له رهمه زاندا بئت ئەوا پيوسته له سهرى به روژوو بئت، وه روژوو گرتهكهى لهو روژه دا تهواوه وپيوست ناکات قهزای بکاته وه، چونکه به پاکى به روژوو بووه ههرچه نده ئەگەر غوسل دهرنه کات تا پاش دهرکهوتنى فاجر ئەوا ئاساييه و هيچ شتيكى تيدا نيه، ههره کو چۆن ئەگەر پياو له شى گران بئت به هوى کو بوونه وهى له گه ل خيزانى، ياخود خه ويينينى (احتلام) بوونى، ئەوا ئەگەر پاششيو بکات وغوسل دهرنه کات ئيلا پاش دهرکهوتنى فاجر نه بئت ئەوا روژوو كهى تهواوه .

وه به م بۆنه يه وه ده مه وئ شتيكى تر روون بکه مه وه له لای ئافره تان ئه ويش ئه وه يه ئەگەر توشى بئى نويزى بوون له پاش روژوو شکانديان پيش ئه وهى نويزى شيوان (عيشاء) بکه ن وا ده زانن روژووى ئەو روژه يان به تال بۆته وه، كه ئه مه يش هيچ بنچينه يه كى نيه ئەگەر له پاش خورئاوا بوون توشى بئى نويزى بوون ئەگەر به يه ك دهقيقه يش بئت ئەوا روژوو گرتهكه يان تهواوه^(١).

٨٧- (رسالة في الدماء الطبيعية للنساء: ص ٦٥-٦٦).

پاك بونه وهی ئافره تی زه یستان (النساء) پیش چله ی؛

پ ۴۵ ئایا نویژو روژوو پیویسته له سه ر ئافره تی زه یستان نه گه ر پاك بووه وه پیش چله ی؟

و به لئ.. هه ركاتيك ئافره تی زه یستان پیش چله ی پاك بووه ئه وا پیویسته له سه ری نویژ بکات، وه به روژوو بیت نه گه ر له ره مه زاندا بیت، وه دروسته کوو بیتته وه له گه ل میرده که ی، چونکه پاکه و هیچ شتی که نی یه قه ده غه ی نویژ و روژوو کوو بونه وه ی لئ بکات^(۶).

بینینی خوینی بی نویژی روژیک ونه مانى بو روژی داهاتوو؛

پ ۴۶ نه گه ر ئافره ت له کاتى بی نویژی روژیک خوینی بینى و روژی پاش تر نه یبینی... پیویسته له سه ری چی بکات؟

و نه وه ی ئاشکرا بیت نه وه یه که نه م پاکیتی یه یا خود وشکی یه که روویداوه له روژانى بی نویژیدا به بی نویژی ده ژمیردریت و حسابی پاکیتی بو ناکریت، بویه ده بیت خوی بگریته وه له و شتانه ی که ئافره تان له بی نویژیدا خویانى لئ ده گرنه وه، وه هه ندیک له زانایان ده فه رموون: هه ركاتيك روژیک خوینی بینى و روژیک پاك بووه وه، نه وا خوینه که خوینی بی نویژی یه و پاکیتی یه که یش پاك بوونه وه یه هه تا ده گاته پانزه روژ، له پاش

۸۸- (رسالة في الدماء الطبيعية للنساء: ص ۶۶).

پانزه روژه که نه و کاته خوینه که حسابی نه زیفی (استحاضة) ی بو ده کریت، وه نه مه به ناوبانگه له مه زه بهی نیمامی نه حمه دی کورپی حه نبل (رحمتهی خوی لی بیت)^(۱).

حوکمی فروشتنی نه لقهی ئالتون بو پیاوان:

پ ۷ ۴ حوکمی فروشتنی نه لقهی ئالتون بو پیاوان چی یه نه گهر زهره نگه ره که دلنیا بیت له وهی که کپیاره پیاوه که له دهستی دهکات؟

و فروشتنی ئالتون بو پیاوان حه رامه نه گهر فروشیاره که بزانیته که کپیاره پیاوه که له دهستی دهکات، یاخود گومانی زال بوو به سهر نه وهی که له دهستی دهکات، چونکه ئالتون حه رامه بو پیاوانی نه م ئوممه ته، نه گهر بیفروشیته به پیاویک که بزانیته له دهستی دهکات، یاخود گومانی زال بوو به سهر نه وهی که خوی له دهستی دهکات نه و یا رمه تی داوه له سهر تاوان کردن که خوی گهره قه ده غه ی کردووه که ده فهرمیته: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ [المائدة: ۲].

واته: نیوه هاوکاری یه کتری بکه نه له سهر چاکه و له خواترسان وخوپاریزی له تاوان، وه هاوکاری یه کتری مه که نه له سهر تاوان و دوژمنکاری یه کتری.

وه زهره نگه ریش هه لال نی یه بوی نه لقهی ئالتون دروست بکات بو نه وهی پیاوان له دهستی بکه نه^(۲).

۸۹- (رسالة في الدماء الطبيعية للنساء: ص ۶۸-۶۹).

۹۰- (فقه وقتاوی البیوع: ص ۱۴۲).

فروشتنی ئالتون به پاره نابیت تا هه موو پاره که وهرنه گریټ؛

پ ٤٨ حوکمی فروشتنی ئالتون چی به به قهرز؟ وه نه گهر بۆ خزم بیت له وه ده ترسم که په یوه ندی خزمایه تیم له گه ل ببچرینیت نه گهر به قهرز نهیده می، له گه ل نه وه ی که دلنایم له وه ی که له داهاتودا پاره که م ده داتی؟

و پیو یسته یاسای گشتی بزانیټ که فروشتنی ئالتون به پاره دروست نی یه ئیلا ده بیت پاره که ته واو وهر بگریټ، وه جیاوازی نی یه له نیوان نزیک ودوور (خزم و بیگانه) چونکه نابیت خو شه ویستی بگریټ له سهر حسابی دینی خوی گه وره بۆ هیچ که سیټک، وه نه گهر خزمه که ت لیت تورپه بوو به هو ی گوپرایه لی کردنت بۆ خوی گه وره با تورپه بیت نه وا نه و سته مکاری تاوانباره که ده یه ویت تو توشی تاوان و سه ریچی کردنی فرمانی خوی گه وره بکات، وه تو له راستیدا چاکه ت له گه لیدا کردووه کاتیټ که قه ده غه ت کردووه له وه ی که مامه له یه کی حه رامت له گه لدا بکات، وه نه گهر لیت تورپه بوو یا خود په یوه ندی له گه لندا بری نه وا نه و تاوانباره و تو هیچ تاوانیټک له سهر نی یه ^(١).

٩١- (فقه وقتاوی البیوع: ص ١٤٦).

حوکمی فروشتنی نه و نالتونه ی که رسم و وینه ی تیدایه :

پ ۹۴ حوکمی فروشتنی نه و نالتونه چی په که رسم و وینه ی تیدایه وه کو په پوله و سهری مار وهاوشیوه ی نه مانه ؟

و خشلی زپرو زیو که له سهر شیوه و وینه ی نازهل دروست کرابیت نه و کرین و فروشتنی حه رame، وه خوړپازاندنه وه و له ده ست کردن وه لگرتنی حه رame، چونکه پیویسته له سهر موسلمان وینه بشکینیت وله ناوی به ریت ونه یه یلت، هه روه کو چو ن له صه حیعی موسلیمدا هاتوه که نیمامی عه لی (خوای لی پازی بیت) به ابو هیاج الأسدي ده فهرمیت: (أَلَا أُبَعِّلُكَ عَلَى مَا بَعَّنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ: أَلَا تَدَعُ صُورَةَ إِلَّا طَمَسْتَهَا، وَلَا قَبْرًا مُشْرِفًا إِلَّا سَوَّيْتَهُ) ^(۱).

واته: ئایا نه تنیرم بو شتیک که پیغمبره ی خوا (صلی الله علیه وسلم) منی بو ناردوه: نه ویش نه وه یه هیچ وینه یه که نه هیلیت ئیلا له ناوی به ریت، وه هیچ گورپکی بهرز نه هیلیت ئیلا ته ختی بکه یت. وه پیغمبره (صلی الله علیه وسلم) فهرموویه تی: (إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ) ^(۲). واته: فریشته ی رحمت ناچنه هیچ مالیکه وه که وینه ی تیدا بیت. بویه پیویسته له سهر موسلمانان خو یان دور بگرن له به کاره ینانی نه م جوړه خشله و کرین و فروشتنی ^(۳).

۹۲- (مسلم، کتاب الجنائز، باب الأمر بتسوية القبر: ۹۶۹).

۹۳- (صحيح الجامع الصغير: ۷۲۶۱).

۹۴- (فقه وفتاوی البیوع، ص: ۱۴۷).

دەرچونی ئافرهت بۆ بازار به بئ مه حرهم:

پ ٥٠ ئایا دەرچونی ئافرهت بۆ بازار به بئ مه حرهم دروسته یان نا؟ وه چ کاتیک دروسته و چ کاتیک هه راما؟

و دەرچونی ئافرهت بۆ بازار له بنچینه دا دروسته، وه به مه رج نه گیراوه که مه حرهمی له گه لدا بیټ، مه گهر له فیتنه بترسیټ، ئه گهر وابوو ئه و پئویسته له سه ری به بئ مه حرهمیک دهرنه چیت که بیپاریزیت، وه بۆ دەرچونی بۆ بازار مه رجه که به داپوشراوی دهرچیت و جوانی خوی دهرنه خات، وه بۆن له خوی نه دات، ئه گهر له کاتی دهرچونیدا جوانی خوی دهرخست، یاخود بۆنی له خوی دا ئه و هه لال نی یه بۆی دهرچیت له مال، چونکه پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) ده فهرمیت:

﴿ لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ، وَلْيَخْرُجْنَ تَفْلَاتٍ ﴾^(١).

واته: قه ده غه ی ئافره تانی به نده ی خوا مه که ن له چونیان بۆ مزگه وت، به لام که دهرچون با به بئ بۆن دان له خویان دهرچن، وه جوانی خویان دهرنه خه ن.

چونکه به دهرچونیان به بۆن له خۆدان و دهرخستنی جوانی فیتنه ی تیدا یه بۆخویان وجگه له خویان، وه ئه گهر ئه مین بوون له فیتنه وه سه ر شیوازی داواکراو لیان دهرچون به بئ بۆن له خۆدان و دهرخستنی جوانی ورووتی ئه و له دهرچونه که یاندا هیه چ

٩٥- (رواه أحمد وأبو داود)، وصححه الشيخ الألباني في (الإرواء) (٥١٥) و(صحيح أبي داود) (٥٢٩).

شتيکي تيدا نييه، وه ئافره تان له سه رده مي پيغه مبهردا (صلي الله عليه وسلم)،
ده رده چون بو بازار به بي مه حرم^(۱).

ته واو بوم له وه رگيراني ئه م په رتوکه به سوده

له روژي شه ممه

به رواي ۲۵ ي رجب ۱۴۲۷ ک

به رامبه ر ۱۹/۸/۲۰۰۶ ز

والحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات

۹۶- (أسئلة مهمة أجاب عليها فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين: ص ۱۵-۱۶).

سهرچاوه كان

- ۱- إجابات مفيدة وتوجيهات سديدة من كلام فضيلة الشيخ:
محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)، تأليف: محمد الناصر العريني.
- ۲- أسئلة مهمة أجاب عنها فضيلة الشيخ:
محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)، دار الوطن للنشر.
- ۳- رسالة في الدماء الطبيعية للنساء،
تأليف فضيلة الشيخ: محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)،
- ۴- فتاوى مهمة لعموم الأمة، سماحة الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله ابن باز (رحمه الله)، وفضيلة الشيخ:
محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)،
جمع وأعداد: إبراهيم بن عثمان الفارسي.
- ۵- فتاوى وأذكار لإتحاف الأخيار، سماحة الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله ابن باز
(رحمه الله)، وفضيلة الشيخ: محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)،
جمع وترتيب محمد الناصر العريني.
- ۶- فتاوى الأئمة في النوازل المدلّمة، جمع وترتيب: محمد بن حسين بن سعيد آل سفران القحطاني،
راجعوه وصححه: فضيلة الشيخ العلامة: د. صالح بن فوزان الفوزان.
- ۷- فقه وفتاوى البيوع: الشيخ عبدالرحمن السعدي (رحمه الله)، الشيخ محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)،
الشيخ صالح بن عبدالله الفوزان، اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء. راجعه وخرج أحاديثه:
د. عماد علي عبدالسميع.

۸- لقاء الباب المفتوح رقم (۳) مع فضيلة الشيخ: محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)، إعداد الدكتور عبدالله بن محمد بن أحمد الطيار.

۹- لقاء الباب المفتوح رقم (۲۵) مع فضيلة الشيخ: محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)، إعداد الدكتور عبدالله بن محمد بن أحمد الطيار.

۱۰- اللقاء الشهري رقم (۸) مع فضيلة الشيخ: محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)، إعداد الدكتور عبدالله بن محمد بن أحمد الطيار.

۱۱- اللقاء الشهري رقم (۱۳) مع فضيلة الشيخ: محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)، إعداد الدكتور عبدالله بن محمد بن أحمد الطيار.

۱۲- المسائل الميسرة في زينة المرأة المسلمة، إعداد: محمد بن عبدالله بن إبراهيم الشائع.